

[Glistrup]

Det har skuffet mig, at der trods opfordringen i det foreliggende forslag og i dets forgænger fra september måned til at foretage en nærmere belysning af energispareproblemerne stadig ikke foreligger noget fra regeringen om det spørgsmål. Lad os nu få at vide, hvordan det ligger med hensyn til det energipolitiske.

Tilbage blandt de indvendinger, der har været imod forslaget, er først og fremmest problemerne for landmændene. Jeg vil selvfølgelig i første række minde om de stolte og korrekte statsministerord, som citeres i bemærkningerne, nemlig fra Knud Kristensen, som klart udtalte, at regeringen er ikke en regering for landmænd, regeringen er en regering for hele befolkningen. Med den udvikling, der har været inden for høstredskaber i løbet af de 30 år, der efterhånden er gået, siden vi senest havde sommertid her i landet, er ulempen for landmændene blevet væsentlig mindre, end den var. Forholdet er jo det, at landmænd – som i øvrigt så mange andre – må indrette sig efter, når de har sæson, og når de har høstperioder, ja, så må de simpelt hen ud at arbejde på de tidspunkter af døgnet, hvor det er muligt på naturens og klimaets betingelser. Det er nu engang rytmen for landmanden. Det gælder, uanset hvad viseren på armbåndsuret måtte vise, og uanset om det er søgnedag eller helligdag.

Derfor er det ikke korrekt at anføre, at der skulle være nogen væsentlig ulempe for landmænd ved, at den del af befolkningen – de ca. 4,8 millioner ud af en befolkning på 5,1 millioner mennesker – som ikke er landmænd, får sommertidens fordele. Bevares, det er sørgeligt, at vi ikke kan tilrettelægge de geografiske, de klimatiske, de botaniske forhold på en måde, så det bliver endnu mere tillokkende at være landmand, end det er i forvejen, men man kan sige om dette forslag, at det gør det i hvert tilfælde ikke værre for nogen landmand, og det gør det altså bedre for alle dem, der ikke lige har disse særlige problemer i forbindelse med indhøstning o. lign.

Jeg vil meget skarpt og kraftigt opfordre de partier, der har været negative over for dette forslag, til at se at komme op af starthullerne og holde op med at benytte den tomgangsmetode, som man har benyttet i de forløbne 4-5 eller 20 år – den metode, som blot består i, at man vil arbejde aktivt, man

vil håbe på en snarlig løsning, og man vil presse på. Lad os nu handle, lad os vedtage dette lovforslag. Det kommer fra fremskridtspartiet, og forslag, der kommer fra fremskridtspartiet, er altid gode. Det gælder også dette.

Lissa Mathiasen (S):

Et svar til hr. Bolvig – og for så vidt også til hr. Glistrup – på spørgsmålet om, hvorvidt jeg tror, at trafiksystemet i Beneluxlandene er brudt sammen, på grund af at de har lavet sommertid. Nej, naturligvis tror jeg ikke det, og jeg er da overbevist om, at selvfølgelig vil det heller ikke bryde sammen herhjemme, om vi fik en isoleret dansk sommertid. Vi ønsker blot om muligt at få en smidig afvikling af trafikken og finder det derfor ønskeligt i fællesskab at koordinere disse ting. Men jeg skal da gerne endnu en gang klart på denne talerstol give udtryk for socialdemokratiets positive holdning til dette forslag.

Hermed sluttede forhandlingen

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Melchior):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Efterløn).

(Lovforslag nr. L 31. Fremsat 10/10 78).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Inge Fischer Møller (S):

[Inge Fischer Møller]

Da der er tale om en genfremsættelse, skal jeg ikke sige meget i denne omgang om selve indholdet i lovforslaget, men henvise til det, jeg sagde den 26. april i år, hvor lovforslaget også var til første behandling.

Siden vi dengang behandlede forslaget, er der sket et par ændringer, som jeg synes gør forslaget mere retfærdigt, og som også fortjener en nærmere omtale.

Den første drejer sig om de selvstændige erhvervsdrivende, som først fra 1. januar 1977 har haft mulighed for at blive medlem af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse. De får nu mulighed for også at blive omfattet af efterlønsforslaget på nogle meget lempelige vilkår; de er mere lempelige end dem, der gælder for den øvrige gruppe af lønmodtagere. Sagen er den, at vi har sagt til os selv, at det måtte være rimeligt at give de selvstændige en mulighed for at vænne sig til tanken om, at der var en arbejdsløshedskasse også for dem, og derfor gælder som seneste frist for selvstændige, som vil være omfattet af efterlønsordningen, at de har indmeldt sig i en anerkendt arbejdsløshedskasse for 13. april 1978. Når vi har lagt os fast på den 13. april 1978, hænger det sammen med, at det er den dato, da efterlønsforslaget blev fremsat for første gang.

Der er også en anden ændring, nemlig vedrørende beregningsgrundlaget. I vores arbejdsløshedsforsikringslovgivning ligger det sådan, at når man får udbetalt understøttelse, så er det de sidste 5 ugers indtægt, der ligger til grund for, hvor meget man skal have udbetalt i understøttelse. For at gøre efterlønnen mere retfærdig har man foreslået en periode på f. eks. 13 uger, og det er vi glade for; vi mener også, det er med til at gøre forslaget mere retfærdigt.

Af den betænkning, vi før sommerferien afgav om foranstaltninger for vore langtidsledige, fremgår det klart, at der var et flertal, der bakkede tankerne i efterlønsforslaget op. Det er formuleret på den måde, at vi skulle arbejde videre med lovforslaget med henblik på genfremsættelse af efterlønsforslaget, så der blev mulighed for en hurtig vedtagelse i begyndelsen af næste folketingssamling. Det er her, vi er nu. Jeg synes, vi skylder ikke alene os selv, men i særdeleshed også de mennesker, efterlønsforslaget vedrører, en hurtig behandling her i folketinget, så det

kan træde i kraft som planlagt, nemlig den 1. januar 1979.

I de seneste dage er der dog kommet nogle udtalelser fra en gruppe læger, som jeg ikke synes skal stå helt upåttalt. Lægerne har udtalt, at efterlønsforslaget gør de ældre modløse og senile. Jeg er ikke læge, men mener, at det er påstande, der er uden reelt indhold. Sagen er i virkeligheden den, at mange ønsker at trække sig tilbage fra de aktives rækker, men efter de love, vi har i dag, har mange ikke råd. Det er vigtigt at understrege, at efterlønsforslaget ikke er noget tvangsmæssigt forslag, men derimod et frivilligt forslag, der henvender sig til lønmodtagere, og, som jeg også nævnte det, en gruppe selvstændige. Det skal nok understreges så kraftigt, man overhovedet kan, at det er en frivillig ordning, og at man kan gå over på efterløn, uanset om man går fra arbejdsløshed eller går direkte fra de aktives rækker.

Jeg vil også godt understrege, at når man bliver efterlønsmodtager, er man ikke tvunget til at være passiv. Efter forslaget må man tage lønnet arbejde indtil 200 timer om året, og man må også påtage sig andre aktiviteter, der er ulønnede, netop med det formål at undgå passivitet for dem, der ønsker det, og som har kræfter til at være aktive, når de har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet. Som der står i bemærkningerne til lovforslaget:

»Efterlønsmodtagerne får rimelige menneskelige udfoldelsesmuligheder på samme måde som andre, der har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet.«

Det er nok også vigtigt at understrege, når man drøfter, om det er frivilligt eller tvangsmæssigt, at det er arbejdsløshedskasserne, der administrerer ordningen, og min tilknytning til fagbevægelsen gør, at jeg har sikkerhed for, at man i A-kasserne vil have opmærksomheden henledt på, om der skulle opstå situationer, hvor nogle måtte blive tvunget. Det skal understreges, at det er en frivillig ordning.

Til slut vil jeg godt kommentere en enkelt ting, som lægerne også har udtalt sig om. De har sagt, at SIDs forslag byggede på nogle andre principper. Det er ikke korrekt. Jeg har været med i den arbejdsgruppe, der har udarbejdet Specialarbejderforbundets forslag, og kan sige, at ikke alene SID, men fagbevægelsen som helhed tilslutter sig det foreliggende lovforslag. Jeg ved ikke, om man må

[Inge Fischer Møller]

sige det fra folketingets talerstol – ellers kan jeg jo få en bemærkning bagefter – men jeg synes, det var meget rimeligt, at man bad de læger, som er kommet med de udtalelser, om at læse bemærkningerne til lovforslaget grundigt igennem i stedet for at udsende de uklare røgsignaler, som måske hos nogle kan skabe en frygt, som er ganske ubegrundet.

Jeg håber ikke, der herefter er tvivl om socialdemokratiets holdning til det foreliggende lovforslag.

Fjerde næstformand (Melchior):

Jeg ser ingen grund til en efterfølgende bemærkning.

Glistrup (FP):

Det er blålyslivsløgnfatamorgana at foregøgle befolkningen, at dette forslag vil reducere antallet af arbejdsløse her i landet med blot så meget som en enkelt person. Forholdet er det, at man her kommer og fortæller, at når nu der er én på 63 år, der trækker sig tilbage fra sin arbejdsplads med efterløn, ja, så kan man i stedet for ansætte én på 23 år eller én på 27 år, og så har man én arbejdsløs mindre. Men sådan er de samfundsøkonomiske naturlove ikke. Når man fra staten skal udbetale denne efterløn på 70.000 kr., eller hvor meget det nu bliver, til en person, som ikke udfører noget arbejde for disse penge, så kan man ikke gribe disse midler ud af den blå luft, så må man opkræve dem et eller andet sted, og før eller senere når man til, at det er produktionen, de må opkræves af. Jeg har set, at ministeren til en vis grad har ønsket at finansiere ordningen ved det frimærkekassesystem, som man brugte i forbindelse med vejfonden tidligere. Det er fuldstændig afsindigt tåbelig, når det drejer sig om finansiering af sociale udgifter, som der tale om her. Med andre ord: ministeren lægger det direkte over på produktionen. Dermed forsvinder konkurrenceevnen. Dermed må der afskediges nogle mennesker ekstra de steder, hvor man ikke kan konkurrere mere, fordi man får disse ekstrabyrder lagt ud. Hver gang der går 1.000 på efterløn, kan vi regne med, at antallet af arbejdsløse kommer til at stige med 1.200 mennesker. Af de 1.200 mennesker kan måske 700–800 komme ind i stedet for de 1.000, der gik på efterløn; der er jo nogle pladser, der bliver nedlagt

o. lign. Det vil med andre ord sige, at vi kan regne med, at for hver 1.000 efterlønsmodtagere, der bliver, så øges arbejdsløshedsstallet med et sted mellem 300 og 400 mennesker. Sådan er nu engang de økonomiske naturlove – så kan arbejdsministeren nok så mange gange have læst økonomi på Århus universitet, det er ikke Århus historier, vi skal lovgive efter, men de reelle forhold.

Da forslaget vil forøge arbejdsløsheden, stemmer fremskridtspartiet imod, for fremskridtspartiet er også her et socialt ansvarligt parti, der kæmper for, at arbejdsløsheden skal formindskes, og går imod forslag, der forøger arbejdsløsheden.

Men når vi så går videre og spørger om den almindelige tanke, der ligger bagved, nemlig at udvikle pensionssystemet – her altså førpensionerne – så er fremskridtspartiet i allerhøjeste grad positivt. Det er ganske åbenbart, at når vi har fået løst de problemer, som de sidste 18 års dårlige styre har påført dette land med udlandsgæld osv., så skal vi have nogle mægtige udviklingslinjer inden for pensionssystemet, både med førpension og udvikling af de almindelige pensioner, det borger EDB-systemer og andre automationsudviklinger og mange andre gode tekniske udviklinger for. Vi kan forbedre pensionssystemet, og derfor er der i forbindelse med dette lille eksperiment, som arbejdsministeren nu opvarter med, al mulig grund til, at vi søger at skaffe os erfaringer, så vi, når vi får råd til virkelig at udbygge vort pensionssystem, kan gøre det bedst muligt. Derfor skal vi selvfølgelig takke alle, der kommer med bidrag til debatten, også de af fru Inge Fischer Møller nu så forkætrede læger. Der må være al mulig grund til, at vi i arbejdet med denne sag virkelig får frem: hvad er det, der er skrevet i Ugeskrift for Læger, og hvad er arbejdsministerens kommentarer dertil? Jeg går ud fra, at arbejdsministeren allerede har Ugeskrift for Læger på bladholdskontoen i ministeriet med det svulmende budget, dette ministerium har, sådan at han umiddelbart kan komme med sine kommentarer dertil, så vi sagligt og roligt kan se på, hvad vi kan drage ud af gode ting derfra. Tæl kun de lyse timer, ikke blot når det er sommertid, vi taler om, men også under dette punkt på dagsordenen. Lad os dog se at få de positive ting frem, så vi kan lave så godt et pensionssystem som muligt.

[Glistrup]

Det bedst mulige pensionssystem er, for så vidt angår det ene hovedafsnit – den ene hovedhalvdel af det, som vi taler om her, nemlig førpensionssystemet – at førpension er knyttet til, at folk er nedslidt, og at de, når de er nedslidt, kan få hjælp. De skal have pensioner. Det skal ikke være sådan, som arbejdsministeren foreslår, at de skal have været medlem af en eller anden forening, der har givet et bidrag til socialministeriet i 5 år, og kun, hvis man har været medlem af en sådan forening, kan man få denne førtidshjælp, ellers kan man ikke få det. Det kan ikke være meningen, at vi skal lovgive på førpensionsområdet efter de synsvinkler, som arbejdsministeren her lægger frem for os. Det skal ikke være en tak for bidrag til den socialdemokratiske partikasse, men det skal være udtryk for, at vi hjælper befolkningen, også dem, der efter arbejdsministerens mening er så mindreværdige, at de sætter kryds nederst på stemmesedlen og ikke øverst på stemmesedlen. Derfor er ministerens forslag et dårligt forslag også på dette punkt.

Det er også forkert at knytte førpensionen til, at man fysisk er fyldt 60 år. En mand på 58 eller 69 år eller 53 år eller 23 år kan være lige så nedslidt som en mand på 62 år eller 64 år eller 65 år. Derfor er aldersgrænsen i dette forslag også en meget, meget dårlig ting.

Lovforslaget kan meget vel komme til at virke på følgende måde: Der går rundt omkring på danske arbejdspladser adskillige mennesker, som har været ansat på de pågældende arbejdspladser i 30–40 år, og de går og bilder sig selv ind, at de faktisk stadig gør vældig god gavn, de er erfarne mennesker, de hygger sig. Folk er glade for gamle Thomsen dernede på lageret, eller hvem der nu er tale om, og det giver faktisk gamle Thomsen indhold i sin tilværelse, at han får madpakken med hjemmefra om morgenen, han er på arbejdspladsen disse 8–9 timer om dagen, og så kommer han hjem; fru Thomsen er fri for ham i disse 8–9 timer, og det fungerer alt sammen til alles tilfredshed. Men gennemføres dette forslag, så bliver hr. Thomsen den 2. januar, når han er kommet sig af sin nytårsbrandert, stillet over for, at lagerlederen står derude og siger: Thomsen, nu kan du ikke være her mere, for nu kan du jo i medfør af efterlønsløven få 70.000 kr., eller hvor meget der nu bliver tale om, og

derfor er det herut med dig. Vi slår mange Thomsener ihjel med dette forslag, ved at de på den måde bliver smidt ud. Der bliver ikke i stedet for ansat nogen ny på den pågældende arbejdsplads, for situationen er simpelt hen den, at Thomsen faktisk ikke har været nogen strengt nødvendig hjælp, men alle har hygget sig, alle har været glade, indtil denne geskæftige arbejdsminister altså nu kommer og simpelt hen dræber livslykken på det område, som han har dræbt livslykken på så mange andre områder igennem hele sin karriere.

Det er et af de umådelig mange svage punkter i dette livsfjerne og dårlige lovsjuskforslag, som man har udformet oppe på de ministerielle kontorer som et udpræget skrivebordsprodukt. Også på det punkt er det drønende asocialt.

Som jeg strejfede i anden forbindelse tidligere, vil forslaget komme til at indebære, at man nu, fordi man tilfældigvis har dette forslag, forhøjer arbejdsgiverafgiften. Man siger altså til en bestemt gruppe skatteydere: nu skal I betale noget mere til dækning af lige præcis disse specielle udgifter. Det er noget af det, der har forpestet hele vores finanslovgivning ned igennem årene, at man har fundet på det bondesnu argument, at der skal være bestemte forbindelser mellem statens indtægter og statens udgifter. Det er et princip, som der er al mulig grund til at advare kraftigt imod. Det vil føre til uønskede finanspolitiske virkninger at køre efter dette system. Hvis man mener, at staten skal udrede en bestemt førpension, som dette forslag er udtryk for, så skal staten selvfølgelig gøre det af sine almindelige indtægter.

Man kan mene, at vi skal have større socialafgifter her i landet, og det kan der da godt være gode grunde til, specielt efter at vi er kommet ind i EF – hvad jeg dog ikke vil beskyldte arbejdsministeren for, han har nok på sit synderegister. Efter at vi er kommet ind i EF, kan der være rimelige grunde til, at vi får lidt højere socialafgifter – for at være mere i overensstemmelse med, hvordan man nu engang rent faktisk har indrettet arbejdsvilkårene i Frankrig og mange andre steder – og til gengæld kræver lidt mindre ind via de almindelige skatter, men det er skrupforkert og drønende farligt at gøre, som man gør med dette forslag, nemlig at kæde en statsindtægt og en statsudgift sammen, for de har

[Glistrup]

ikke noget som helst med hinanden at gøre, og det vil meget, meget vel kunne føre til, at vi kommer ud på vildspor.

Som man vil kunne forstå, er det bestemt ikke således, at vi i fremskridtspartiet synes, at dette forslag er et godt forslag, men det er en god idé at forbedre pensionsvilkårene her i landet. Bedre held næste gang, hr. arbejdsminister!

Holm (V):

Ved behandlingen af efterlønsforslaget i sidste samling gav jeg på venstres vegne tilslutning til princippet om en efterløn, men rejste samtidig en række indvendinger imod den måde, ministeren havde udformet forslaget på. Ved genfremsættelsen i denne folketingssamling er der i vid udstrækning taget hensyn til disse indvendinger.

Jeg fandt, at ministeren nok havde været rigelig hård med hensyn til at indrømme efterlønsmodtagere ret til at påtage sig lønnet såvel som ulønnet arbejde. Jeg forstår bl. a. af forslaget bemærkninger, at der, selv om lovtæksten er uændret, vil blive tale om en blidere praksis, idet de 200 timer, det er tilladt at arbejde om året, alene omfatter lønnet arbejde og arbejde, der normalt aflønnes, man kunne måske sige overenskomstdækket arbejde – og at mere frivillige og interessebetonede beskæftigelser falder udenfor.

Jeg vil dog godt opfordre arbejdsministeren til ved fastsættelsen af reglerne i forbindelse med administrationen af 200 timers grænsen at sikre, at efterlønsmodtagerne kender konsekvenserne af at overskride denne grænse. Lovforslagets ord i § 75 c, stk. 4, kan virke lidt barske, nemlig at man som hovedregel bryder ud af ordningen, og at det er op til arbejdsdirektøren at skønne, om den pågældende kan forblive i ordningen. Nok skal vi sikre, at der ikke, skal vi sige sker en utilsigtet brug af ordningen, men jeg vil bede ministeren om, at man ved fastsættelsen af de administrative regler sikrer, at mindre overskridelser alene fører til modregning i efterlønnen og ikke til, at man ryger ud af ordningen. Det vil virke lidt voldsomt, bl. a. i forbindelse med det skøn, der kan blive tale om med hensyn til, om et ulønnet arbejde skal regnes med i de 200 timer eller ikke.

I forhold til det oprindelige forslag er der også sket ændring i det grundlag, beregnin-

gen af efterlønnen sker på. Oprindeligt var der tale om at tage udgangspunkt i de seneste fem ugers indtægt. Af flere grunde er det hensigtsmæssigt at benytte en længere periode – i bemærkningerne er der nævnt 13 uger. Denne længere periode gør det vanskeligere at bruge loven utilsigtet, og samtidig sikrer det imod, at et indtægtsfald i nogle få uger i den sidste del af ens beskæftigelsesperiode får stor betydning for vedkommendes efterløn i flere år.

I lovforslaget er der medtaget et nyt stk. 2 til § 2, som ikke var med i den sidste fremsættelse. Med udvidelsen af denne paragraf tilgodeses endnu en af de indvendinger, jeg på venstres vegne fremførte ved førstebehandling i sidste samling.

§ 2, stk. 2, omfatter overgangsbestemmelser for medlemmer af arbejdsløsheds-kasser, der ikke kan opfylde anciennitetskravet om 5 års medlemskab inden for de sidste ti år, fordi der ikke inden den 1. januar 1977 har eksisteret anerkendte arbejdsløsheds-kasser på de pågældende områder. Det drejer sig bl. a. om de selvstændiges arbejdsløsheds-kasser og enkelte andre.

Det er meget tilfredsstillende, at disse grupper, for så vidt de har indmeldt sig før den 13. april, hvor lovforslaget blev fremsat første gang, nu får ret til efterløn fra ordningens begyndelse. Med denne bestemmelse er der givet en ligestilling også for de selvstændigt erhvervsdrivende. Efterhånden ville alle kunne få ret til efterløn, men betingelsen er en længerevarende tilknytning til arbejdsmarkedet, udtrykt ved anciennitetskravet.

Det skal i den forbindelse understreges, at efterlønsordningen fuldt ud er tænkt finansieret af arbejdsmarkedets parter. Bidragene til dagpengefonden bliver herefter for lønmodtagernes vedkommende sat op fra 2,25 gange den aktuelle dagpengesats til 3 gange dagpengesatsen eller sagt i kroner med de for april gældende satser fra 506 kr. til 675 kr. årlig, og arbejdsgiverbidraget stiger fra 135 kr. til 450 kr. årlig.

Efterlønsforslaget giver således mulighed for en mere fleksibel tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet, og jeg skal på denne baggrund tilsige en positiv stilling under udvalgsbehandlingen.

Grethe Fenger Møller (KF):

[Grethe Fenger Møller]

Lovforslaget om efterløn tilsigter at give visse personer, nemlig medlemmer af statsanerkendte arbejdsløshedskasser i alderen fra 60 til 66 år, adgang til at forlade arbejdsmarkedet og oppebære en efterløn, der i begyndelsen svarer til den dagpengesats, den pågældende ville have været berettiget til i tilfælde af ledighed.

Det er blevet fremhævet mange gange, at det skal være frivilligt, om man vil gå på efterløn, og at det ikke er tanken med lovforslaget at tvinge ældre mennesker ud af arbejdsmarkedet. Men der er ikke blevet fremført ét eneste argument, hverken under den efterlønsdebat, vi havde her i tinget i foråret, eller under sommerens drøftelser af forslaget, der i realiteten vil kunne overbevise nogen om, at ordningen ikke kan bruges til at presse ældre ud af arbejdsmarkedet.

Vi lever i en periode med stor arbejdsløshed, som der uheldigvis ikke er nogen udsigt til at vi kan løse inden for en overskuelig tid, hvor mange 60-årige vil få at vide, at de ikke kan være bekendt at optage en arbejdsplads, når de har mulighed for at få efterløn, fordi der er mange unge og yngre, der er arbejdsløse. Jeg tror, at der er mange ældre, der direkte eller indirekte vil blive presset ud af arbejdsmarkedet.

Det er også bemærkelsesværdigt, at der i den senere tid har været forlydender om, at man overvejer generelt at nedsætte pensionsalderen for tjenestemænd til 65 år. Dette kan kun tages som udtryk for, at man tror, at man kan løse en del af arbejdsløshedsproblemet ved at få de ældre til at forlade arbejdsmarkedet.

Dette er for det første en dårlig løsning; hvis efterlønsforslaget bliver vedtaget, regner man jo ikke med, at afgangens af ældre beskæftigede vil resultere i en tilsvarende tilgang af yngre. Det anslås, at der i 1979 vil være 17.200 personer, der modtager efterløn, mens alene 3.700 ledige job vil blive besat. Det kan ikke siges at være nogen stor beskæftigelsesfaktor.

Men det helt afgørende er, at vi fra konservativ side ikke ønsker at løse en del af vore beskæftigelsesproblemer ved mere eller mindre at presse de ældre ud af arbejdsmarkedet. De ældre har samme ret til arbejde som de yngre medborgere. Vi ønsker en større fleksibilitet på arbejdsmarkedet, således at de ældre har mulighed for at få nedsat ar-

bejdstid og dermed gradvis aftrappe deres tilknytning til arbejdsmarkedet. Vi ønsker, at de ældre skal have en reel frihed til at afgøre, hvornår de vil forlade arbejdsmarkedet. Efterlønsforslaget giver ikke nogen som helst garanti for, at det i praksis vil være frivilligt for den enkelte at gå på efterløn.

Dertil kommer, at jeg mener, det er meget stimulerende for mennesker at arbejde, og der er noget paradoksalt i, at vi ved at indføre en efterlønsordning, der indebærer, at folk holder op med at arbejde, dermed er med til at skabe et øget behov for omsorgsaktiviteter, fordi vi ved, at folk gerne vil have noget at beskæftige sig med.

Et andet argument for at indføre efterløn skulle være, at mange mennesker i 60 års alderen er nedslidt og derfor ikke længere ønsker at være tilknyttet til arbejdsmarkedet. Jeg tror, der er noget rigtigt i denne betragtning, men spørgsmålet er, om en efterlønsordning vil være den rigtige måde at løse dette problem på. Retten til efterløn tilkommer ifølge forslaget kun medlemmer af statsanerkendte arbejdsløshedskasser, og dette er i sig selv en væsentlig begrænsning. Hvad med dem, der ikke er medlem af en sådan kasse?

Det er dog positivt, at der under sommerens drøftelser af dette lovforslag er blevet skabt forståelse hos arbejdsministeren for det ønske, som de konservative forhandlere havde inddraget om, at selvstændige erhvervsdrivende også skulle have adgang til at være omfattet af en efterlønsordning. Vi finder det også positivt, at vort ønske om, at efterlønsmodtagere skal have mulighed for at have arbejde og ulønnet beskæftigelse ved siden af efterlønnen, er blevet imødekommet, selv om vi ikke finder, at ministerens forslag på dette område er tilstrækkeligt.

Men det afgørende spørgsmål for os er, om man kan sige, at det er socialt retfærdigt at indføre en efterlønsordning med ydelser, der er væsentligt større end invalidepensionen og den førtidige folkepension. Er det rimeligt, at de mange, der er nedslidte inden 60 års alderen – og her er er oftest tale om personer med virkelig hårdt legemligt arbejde og uden uddannelse – skal leve af en invalidepension, mens de mere stærke, der har kunnet arbejde indtil 60 års alderen, skal belønnes med den højere efterløn? Det fore-

[Grethe Fønger Møller]

kommer os urimeligt at skabe et sådant skel mellem forskellige befolkningsgrupper.

Efterlønsforslaget er baseret på princippet: én gang efterløn, altid efterløn. Det vil sige, at har man valgt at gå på efterløn, fanger bordet. Der er ikke mulighed for at komme tilbage til arbejdsmarkedet, hvis man selv kan skaffe sig arbejde, og så senere igen gå på efterløn. Dette er også betænkeligt.

Efterlønsforslaget er tænkt som en arbejdsmarkedspolitisk foranstaltning, men det skaffer ikke flere arbejdspladser. Det sætter skel mellem forskellige befolkningsgrupper, idet nogle må leve af en invalidepension eller en førtidig folkepension, mens andre kan leve af den højere efterløn, og det er spørgsmålet, om ikke man bør overveje at klare de problemer, som efterlønsforslaget tilsigter at løse, gennem en ændring af vort sociale pensionssystem. Der er i hvert fald ingen tvivl om, at en indførelse af efterlønsordningen vil sætte pres på førtidspensionsordningens niveau.

Lovforslaget om efterløn er fremsat i en periode med stor arbejdsløshed, men hvis forslaget vedtages, tror jeg, at ordningen bliver permanent, og hermed har vi altså cementeret, at mennesker over 60 år har mindre ret til arbejde end dem under 60 år. Det forekommer os betænkeligt; vi ønsker ikke at medvirke til, at der diskrimineres mod de ældre på arbejdsmarkedet.

Melchior (CD):

CD finder som tidligere, at intentionerne bag dette forslag er gode, og vi har da også haft lejlighed til at medvirke i forårets og sommerens løb med at få opklaret en række forhold i forbindelse med denne lovgivning, der på en del områder er nyskabende, bl. a. derved at den har en ret nær samhørighed med socialområdet, men altså er henlagt under arbejdsministeriet.

Jeg finder min umiddelbare forgænger her på talerstolen, fru Grethe Fønger Møllers udtryk om diskriminering af ældre helt forfejlet i denne sammenhæng. Jeg tror ikke på, at danske mennesker i almindelighed er så ringe, som de jo måtte være, hvis de, det være sig chefer eller arbejdskolleger til ældre medborgere, skulle benytte denne lov til en pression af den art, som både hr. Glistrup og fru Grethe Fønger Møller her har beskrevet.

Jeg tror ikke, det vil gå således. Der blev endda benyttet udtrykket ihjelslagning; selv i overført betydning finder jeg også, at det er aldeles irrelevant i sammenhængen. De fleste mennesker er jo dog, efterhånden som de kommer op i fyrrerne, opmærksom på, at det ikke varer så længe, før de bliver 60, så alene det skulle vel tilsige dem ikke at behandle andre anderledes, end de selv vil blive behandlet til sin tid, og personlig har jeg altså en betydelig større tiltro til mine medmennesker, end der i de to nævnte indlæg her er blevet givet udtryk for.

En del af de betænkeligheder, som jeg nævnedes ved første behandling af dette lovforslag, første gang det var fremsat – det var den 26. april i år – er i sommerens løb blevet noget mildnet, og CD har derfor ikke mere nogen væsentlige forbehold at tage på de områder, der drejer sig om 60 års aldersgrænsen, om de 200 timers arbejdsret ved siden af efterlønnen og spørgsmålet om mulighed for at gå ind og ud af systemet. Men selv om vi stadig væk ønsker denne lovgivning så fleksibel som muligt, må vi som enhver erkende, at der må være grænser et eller andet sted, for at man ved, hvad man har at rette sig efter, og at det ikke altid vil være muligt med matematisk nøjagtighed at angive den ene grænse som mere korrekt end den anden, og derfor har vi ikke flere indvendinger på disse områder, efter det der er oplyst.

Jeg vil også gerne give arbejdsministeren betydelig kredit, fordi han på et tidspunkt af forhandlingerne imødekom CD og en række andre partier med hensyn til de selvstændiges stilling. Jeg vil gøre opmærksom på, at det ikke er korrekt, således som det har været fremstillet i en del af pressen, at det var et resultat af dannelsen af SV-regeringen, for det var noget, der altså var forhandlet om i forvejen.

Dermed bliver der dog stadig en gruppe tilbage af personer, som ikke har de fem års anciennitet i en arbejdsløshedskasse – jeg tænker altså her på andre end selvstændige – og dér er vi stadig væk en smule bekymrede og har i mellemtiden fostret den tanke, som vi vil arbejde med i udvalget og beder ministeren om at overveje, nemlig om ikke 5 års ansættelse umiddelbart før det tidspunkt, hvor efterløn søges, eventuelt ansættelse i samme firma, altså et bevisligt kontinuerligt tilhørsforhold til arbejdsmarkedet, i hvert

[Melchior]

fald i nogle års overgang, efter at denne lovgivning er blevet kendt og prøvet, kunne træde i stedet for den regel, der står nu. Det er altså noget, vi gerne ser belyst.

Så har vi ét meget alvorligt forbehold tilbage, og det er spørgsmålet om fordelingen af den betaling, der ifølge forslaget er lagt til at være $\frac{1}{3}$ på arbejdstageren og $\frac{2}{3}$ på arbejdsgiveren. Jeg sagde ved første behandling, at vi betragter denne ordning som en forsikringsordning, og at det er rimeligt, at forsikringstageren, der i givet fald skal nyde godt af en erstatning, en godtgørelse, på et tidspunkt af sit liv, betaler i hvert fald i princippet hoveddelen af præmien. Så siger andre til mig: ja men det er jo et lille beløb. Det er korrekt, heldigvis da, for den enkelte, men det gælder så begge veje. For den enkelte arbejdstager kan det i hvert fald også kun blive et lille beløb, og for en arbejdsgiver kan det blive et lille beløb gange så og så mange personer og kan altså dermed alligevel blive nok så ubehageligt også for prisniveauet.

Jeg kan derfor bebude, at vi vil stille ændringsforslag inden anden behandling om en forandret fordeling af disse tredjedele, således at arbejdsgiveren betaler mindre, og det er ikke ud af nogen overdreven lyst til at beskytte arbejdsgiverne, men der må altså være en grænse for, hvor mange gange man kan lægge småbeløb oven i de forpligtelser, arbejdsgiveren i forvejen har.

Lad mig slutte med at gentage det, jeg pegede på ved aprilbehandlingen, og som fru Grethe Fenger Møller her var inde på, nemlig at der er nogle relationer mellem dette lovforslag og socialministeriets område, og jeg kunne derfor tænke mig, at vi under udvalgsbehandlingen fik dels et samråd med socialministeren, dels måske et fællesmøde med socialudvalget, for jeg er sikker på, at der hverken hos arbejdsministeren eller den nuværende regering er noget ønske om, at nogen af de nævnte persongrupper – det drejer sig altså her om pensionister under og over 60 år, især invalidepensionister – skal føle, at de er blevet forfordelt eller dårligt behandlet. Det er derfor vigtigt, at vi, selv om vi ikke kan yde 100 pct. retfærdighed – hvem kan det? – så dog får disse ting belyst, således at der kan gives de rette svar på relevante spørgsmål.

Bortset fra disse ting, som vi vil drøfte i udvalget, kan jeg altså tilsige ikke blot en velvillig behandling, men også en hurtig behandling, da mit parti mener, det er berettiget at få dette forslag vedtaget og kendt i tide inden årsskiftet.

Ole Henriksen (SF):

Nu foreligger der et fornyet udkast til forslag om efterløn, og vi kan ikke se, der er sket de store forandringer, men der må dog trods alt siges noget om de principielle ting, selv om det kan blive gentagelser fra den sidste behandling af lovforslaget.

Det er vores opfattelse, at det fortsat er for stor en befolkningsgruppe, som undrages disse goder, der ligger i en efterlønnsordning af denne karakter. Det er klart, at vi på baggrund af det beslutningsforslag, vi selv fremsatte i sidste samling, er indstillet på at gøre en sådan ordning til en almen ordning, som er indpasset i det sociale system, og hvor alle borgere kan indplaceres, når de når 60 års alderen. Det er altså selve finansieringsformen, vi ikke er tilhængere af, idet vi ikke mener, det skal være sådan en selv bærende konstruktion, der finansieres af lønmodtagere og arbejdsgivere, men at den skal indplaceres i det sociale system, og at tilbuddet skal kunne gives til samtlige lønmodtagere via de offentlige udgifter, fremfor kun til dem, der er tilknyttet en A-kasse.

Vi er også modstandere af finansieringsformen, fordi den går ud på, at lønmodtagerne skal betale en tredjedel af udgifterne hertil og arbejdsgiverne kun to tredjedele. Vi mener bestemt, der bør være tale om et almindeligt arbejdsgiverbidrag. Herhjemme er vi jo ikke særlig forvænt med, at arbejdsgiverne er med til at finansiere de sociale ordninger for de lønmodtagere, som har været i deres brød, som man vist kalder det, igen en lang årrække.

Endelig skal jeg sige, at vi fortsat nærer betænkelighed ved den foreslåede aftrapningsordning af ydelserne, nemlig at man, allerede fra man er 57½ år, kan begynde at få efterløn, det vil sige at man, hvis man bliver arbejdsløs, når man er 57½ år, begynder i 60 års alderen med den 80 pct.s grænse, som skal løbe videre. Det vil være en lang række personer, som i denne tid med de mange langtidsledige vil være i den situation, at de

[Ole Henriksen]

skal begynde på en 80 pct.s grænse, hvis de vælger efterlønsordningen.

Nu kan det jo være lidt svært at tage vores eget forslag op, men jeg skal da takke arbejdsministeren for, at han har fremsendt svar på de spørgsmål, vi har stillet angående vores eget forslag. Spørgsmålene blev stillet den 17. marts 1978, og så fik vi svarene to dage, før forslaget bortfaldt ved samlingens udløb. Det giver selvfølgelig ikke anledning til de store dybdeboringer, men vi kan selvfølgelig genfremsætte forslaget. Det, der vel nok er allervigtigst for os, er spørgsmålet om frivillighedsprincippet. Jeg mindes, da vi skulle bevilge lån til Frederiksværk Stålværk, hvordan der stod i betænkningen, at der jo også kommer en efterlønsordning, som giver de ældre mulighed for at trappe af. Jeg er mest tilhænger af, at vi i denne lov også får indføjet direkte forbud med straffebestemmelser mod, at man både i kollektive og lokale aftaler henviser til denne lov og dermed får mulighed for at støde de ældre ud imod deres egne ønsker. Det må vel nærmest sammenlignes med en almindelig lov om forbud mod diskriminering. Vi vil i hvert fald meget gerne have sikkerhed for, at en sådan udstødning ikke kan ske på et eller andet tidspunkt, og mener altså også, at vi er i stand til at stille ændringsforslag til det foreliggende lovforslag, som kan forhindre disse ting.

I § 75 d og § 75 c er der kommet tilføjelser om, at arbejdsdirektøren skal fastsætte regler om fremgangsmåde ved beregning af arbejdsfortjenesten. Jeg mener, det står klart nok i loven i forvejen, og jeg er lidt nervøs for at overlade det til de administrative myndigheder selv at udarbejde regler for, hvordan man skal finde frem til en fremgangsmåde. Der står jo i loven, efter hvilke regler man skal beregne ydelsen, og derfor forstår jeg ikke, man tager disse ting med ind, men det kan vi klare af under udvalgsarbejdet.

Jørgen Jensen (DKP):

Kommunisterne vil ikke fralægge sig ansvaret for, at der gennem de senere år fra arbejdspladser og fagforeninger er peget på den nedslidning, der finder sted i industrien. Vi er faktisk lidt stolte af, at vi har peget på, at det var nødvendigt at forhindre denne

nedslidning, og også af, at man greb ind over for de uheldige følger, der allerede var sket.

Derfor bekæmpede vi også direkte de angreb fra fremskridtpartiets side, der blev rettet mod dem, der af fysiske eller psykiske grunde blev tvunget til at søge invalidepension på grund af nedslidning eller stress. Jeg vil godt sige til hr. Glistrups bemærkninger her i dag, at selv om vi kan være enige om noget i angrebet på dette forslag, savner jeg i den holdning, der har været vist hidtil, den sociale hensyntagen til de mennesker, som har været nødsaget til at tage førtidspension. Vi har stillet krav om en lavere pensionsalder, og vi har stillet en række ændringsforslag, da vi behandlede arbejdsskadelovgivningen, netop fordi vi har det syn. Men det er altså en kendsgerning, at økonomiske opsving i det kapitalistiske Danmark betales med nedslidte mennesker med psykiske skader.

Vi må heller ikke overse, at der blandt de langvarigt arbejdsløse, navnlig i de grupper, som bliver hårdest ramt – og blandt dem er de ældre med – kan være nogle, der giver op og kræver en vished om deres situation i tiden fremover, selv om denne situation måske ikke er så eftertragteligsværdig for dem. Derfor vil der sikkert også være nogle ældre, som vil ønske en eller anden efterlønsordning. Men jeg vil gerne understrege, at behovet for efterløn eller førtidspensioneringsordninger kun kan og bør begrundes i den nedslidning, der har fundet sted af arbejdskraft, i den kendsgerning, at en række arbejdsopgaver på grund af produktivitetskrav, akkordræs og dårligt arbejdsmiljø gør det næsten fysisk uoverkommeligt at klare en fuld arbejdsindsats allerede fra 50 års alderen. Det er de to eneste grunde, der må være til, at man griber ind.

Men dette, at akkordræs, dårligt arbejdsmiljø osv. rammer mennesker, må ikke føre til, at man kasserer mennesker. Det må imødegås med indgreb over for arbejdsgivernes kyniske sorteringsret, det må gøres ved, at man skærper arbejdsmiljølovgivningen, det må gøres ved en mere effektiv kontrol med overholdelse af lovgivningen, og det må ske gennem en generel nedsættelse af arbejdstiden og samtidig mulighed for yderligere arbejdstidsnedsættelse for de ældre og fysisk svage.

[Jørgen Jensen]

Dette lovforslag har, når man skræller alt andet væk, til formål at skjule den politisk skabte arbejdsløshed. Man har sagt, at det ikke skaber flere arbejdspladser, men det er alligevel brugt i argumentationen, og man taler også i begrundelsen om, at det giver mere arbejde. Det er også fremsat for at skjule, at man har en arbejdsløshed, som skyldes helt andre forhold. Derfor er det min opfattelse, at det er menneskefjendsk og kynisk at udnytte dette misbrug af mennesker og den solidaritet, som findes i arbejderklassen og befolkningen.

Vi vil gennem ændringsforslag søge at ændre sigtet med denne lovgivning, først og fremmest frivillighedsprincippet. Det bliver vanskeligt efter den psykologiske hetz mod gruppen over 60 år, som har været ført, navnlig af socialdemokratiet, for at begrunde, at det ville give flere i arbejde. Det bliver vanskeligt, fordi man bevidst ved den sidste ændring i arbejdsløshedslovgivningen om de langtidsledige ikke medtog gruppen over 60 år, hvilket fratager de ansvarlige myndigheder pligten til at gøre noget for denne gruppe.

Det bliver også vanskeligt, fordi man med hensyn til tidsbegrænsningerne opretholder en principiel holdning, der kunne være rimelig, da vi havde fuld beskæftigelse, men fuldstændig har mistet sin værdi og mening med en arbejdsløshed som den, vi har i dag, og som regeringen selv bebuder vil holde sig 5-10 år.

Det bliver vanskeligt, fordi man ikke vil erkende, at langtidsledige er udtryk for, at der er nogle, der er blevet sorteret fra.

Man har sagt, at vort forslag om at suspendere 26 ugers reglen ikke er noget godt forslag. Nej, det er ikke det bedste, for det bedste er at sikre beskæftigelsestilbud til alle. Men som lovgivningen er i dag, med det, der blev vedtaget angående de langtidsledige, og med det forslag, der foreligger her, er forudsætningen for, at man kan diskutere frivillighedsprincippet, i allerhøjeste grad, at man ophæver den 26 ugers regel. Hvilket valg har, når man kommer frem til 1. januar, det menneske, som har opbrugt sin understøttelsesret, og som er 60 år? Ikke andet end bistandskontoret eller denne lovgivning. Det må også sikres, at den frasortering, som kan blive et resultat af denne lovgivning, ikke fører til passivitet.

Jeg ser, at tiden er udløbet, jeg må ellers sige, at før vi fik en ny på posten, var der nogle, der talte et kvarter, men jeg må tage ordet i anden omgang for at overholde reglerne, for ikke at blive skældt ud for ikke at overholde dem. Derfor vil jeg vende tilbage og fortsætte i anden omgang.

Formanden:

Det er efterløn, vi diskuterer, og ikke eftertid.

Bolvig (RV):

Jeg vil gerne på det radikale venstres vegne anbefale det af arbejdsministeren fremsatte forslag. Vi er glade for at kunne medvirke ved gennemførelsen af denne lovgivning og håber og tror, at tinget vil kunne behandle forslaget hurtigt. Det er af stor betydning, idet forslaget er knyttet sammen med det gennemførte forslag om jobtilbud til de langtidsledige. En hurtig sagsbehandling skulle også være mulig, da forslaget er blevet drøftet og gennemgået i sommerens løb.

Jeg vil gerne takke arbejdsministeren for som sædvanlig at udvise stor vilje til at imødekomme synspunkter fra andre partier. En sådan udtalt samarbejdsvilje var ønskelig fra andre af den nye SV-regerings ministres side, og jeg vil derfor anbefale arbejdsministeren at belære visse af sine kolleger om, hvordan et samarbejde kan give praktiske resultater.

Jeg finder, at de ændringer, der er gennemført i forslaget siden fremsættelsen den 20. april, er værdifulde. Det radikale venstre er glad for, at ministeren har imødekommet vort ønske om en overgangsordning for de mennesker, der ikke har haft mulighed for at forsikre sig før den 1. januar 1977.

Da det var på radikalt initiativ, at selvstændigt erhvervsdrivende fik muligheder for at blive medlemmer af en anerkendt arbejdsløshedskasse fra bemeldte dato, er det klart, at vi hilser specielt denne ændring velkommen.

Jeg har også bemærket, at arbejdsministeren har erkendt de af os fremførte farer for misbrug ved at fastsætte efterlønnen på basis af de sidste fem ugers indkomst. Vi kan tiltræde ministerens nye forslag om 13 uger.

Det radikale venstre har med styrke fremført ønsket om, at vi kunne gennemføre retten til deltidsarbejde, deltids efterløn, ud fra

[Bolvig]

en sikker overbevisning om, at mange ældre arbejdstagere – ja, vel de fleste – gerne vil trappe ned uden helt at forlade arbejdsmarkedet. Kunne vi gennemføre en deltidsordning, tror jeg, at langt flere ville gå på efterløn; et fleksibelt system ville være den mest menneskelige ordning. Jeg kan i den forbindelse henvise til den opfordring, vi har fået fra samarbejdsudvalget på Cheminova.

I vores opklaringsarbejde i sommer er jeg dog blevet overbevist om, at et sådant system ikke vil kunne gennemføres uden et endog meget omfattende forberedende arbejde, hvorfor det radikale venstre da heller ikke vil stille ændringsforslag herom, i tillid til at ministeren vil bruge tid og kræfter på en undersøgelse af dette forslags bæreevne.

Takket være ministerens parti kan det radikale venstre som bekendt ikke deltage i udvalgsarbejdet, hvorfor jeg her fra folketingets talerstol vil bede ministeren overveje, om ikke gennemførelsen af det fremsatte forslag vil skabe nogle alvorlige problemer for en række privatpensionister.

Det radikale venstre finder, at forslagene om jobtilbud og efterløn er meget væsentlige forslag, som vil få stor betydning for de mange, der ser frem til at komme i arbejde. Gennem disse to love giver vi en håndsrækning til to af de mest udsatte grupper: de ældre og de langtidsledige. Men vi må ikke stille os tilfreds hermed. Jeg ser med forventning frem til det bebudede forslag om tvungen afspadsering af overarbejde i den private sektor og vil benytte lejligheden til atter en gang at henstille til ministeren samtidig at gøre en indsats mod det urimeligt nedslidende og ødelæggende akkordarbejde. Hvis ikke viljen er til stede, agter det radikale venstre at tage initiativ hertil.

Jeg har bemærket, at såvel LO som flere af ministerens partifæller og aviser har fremhævet, at det største – ja, nogle siger endog eneste virkelige – resultat, socialdemokratiet har fået ud af regeringsaftalen med det liberalt-konservative parti, er aftalen om gennemførelsen af efterløn. Vil ministeren over for folketinget bekræfte, at der, indtil Marienborgforhandlingerne startede, trods en vis venstremodvilje var et klart flertal for gennemførelsen af en efterløn? Jeg siger udtrykkelig: før Marienborgforhandlingerne, for straks efter forhandlingernes start kunne vi iagttagende, at venstre pludselig blev positive,

mens de konservative modsætningsvis blev mere og mere kritiske. Hvad er årsagen til, at fru Grethe Fenger Møller nu er blevet kritisk og helt afvisende? De problemer, fru Grethe Fenger Møller nævner, eksisterede jo også før den 8. august.

Enhver medalje har en forside og en bagside, selv den mest skinnende medalje har en bagside. Jeg mener, efterløn er en skinnende medalje. Vi erkender, at der er en bagside, men fordelene er langt de mest iøjnefaldende.

Honoré (KrF):

Kristeligt folkeparti er meget opmærksom på det problem, at en del ældre medborgere er nedslidte af et langt liv, og at samfundet bør række en hånd til disse mennesker og hjælpe dem økonomisk. Det er nedslidte lønmodtagere, det er nedslidte selvstændige, det er medhjælpende ægtefæller, og det er hjemmearbejdende ægtefæller.

Forslaget om efterløn har tidligere været behandlet i folketinget – det var i foråret – og jeg skal henholde mig til, hvad jeg sagde om det ved den lejlighed. Der er kommet en ny ting til i dette forslag, som gør det lidt mindre ensidigt LO-orienteret, nemlig den del af forslaget, der giver selvstændige, som er medlemmer af en A-kasse, og som har været det i kortere tid, ret til at få efterløn.

Forslaget har jo et ideelt sigte: man vil skaffe flere mennesker i arbejde. Men jeg synes, man i høj grad kan stille spørgsmål ved den måde, der her foreslås anvendt. Resultatet vil i realiteten blive, at mange ældre vil blive presset ud af deres kammerater, og at frivilligheden bliver i høj grad illusorisk; det har flere allerede været inde på.

For det andet kan man spørge: er der i grunden ikke et vist bondefangeri i denne ordning, dette, at man først får et stort beløb, der så efterhånden nedtrappes? Mange kan måske ikke helt overskue, hvad det vil sige, og når deres efterløn pludselig er kommet langt ned, bliver de måske grebet af panik, føler sig snydt og rejser så krav om flere penge.

Selv om selvstændige er kommet med i dette forslag og på en bedre måde, er det dog hovedsagelig LO-medlemmer, der tænkes at skulle have fordel af denne ordning, og det blev jo også sagt meget tydeligt under

[Honoré]

første behandling af fru Inge Fischer Møller; det var LOs kartoffel, der skulle hyppes. Hvem der ikke kommer med, er f. eks. ældre tjenestemænd eller ikke-organiserede lønmodtagere. Det gør, at det i virkeligheden er et socialt uretfærdigt forslag, der her er tale om.

Det er også uretfærdigt over for modtagere af invalide- og førtidspension, som får et langt mindre beløb for ikke at arbejde. Ligesom fru Grethe Fenger Møller forudsiger jeg et pres for at hæve invalide- og førtidspensionerne, så de nærmer sig den højere efterløn.

Det er urigtigt at hævde, at A-kassemedlemmer og arbejdsgivere selv finansierer ordningen. Det begrundes man med, at disse 345 mill. kr. i første år altså skulle dække besparelser. Men vi ved jo slet ikke, hvor store besparelser en sådan ordning medfører. Hvis jeg ganger 17.000 efterlønsmodtagere med et beløb på et sted mellem 60.000 og 70.000 kr., er det da i hvert fald et milliardbeløb, der skal bruges. Det er i virkeligheden en camoufleret socialordning, der er tale om; det er i realiteten skatteyderne, der kommer til at betale efterlønnen.

Forslaget skulle ikke skaffe flere arbejdspladser, men skulle reducere arbejdsløsheden. Men det vil jeg betvivle, for retten til efterløn kommer jo også – selvfølgelig, havde jeg nær sagt – A-kassemedlemmer til gode inden for erhverv og inden for bestemte områder, hvor der ikke eksisterer nogen større arbejdsløshed. Derfor vil loven mange steder gøre det endnu vanskeligere at få arbejdskraft og vil derigennem øge lønpresset og vanskeliggøre den indkomstpøolitik, man med rette anser for det bedste middel til at reducere arbejdsløsheden.

Kristeligt folkepartis egne tanker går i retning af, at man koncentrerer opmærksomheden om de nedslidte ældre medborgere, overvejer en tilpasning af de sociale pensioner og øget anvendelse af deltidsbeskæftigelse, samt at en sådan ordning ikke blot er tænkt for bidragsydere til A-kasserne.

Schak Nielsen (DR):

Jeg tror – eller rettere sagt jeg ved – at der er gode intentioner bag dette lovforslag, og at der er god vilje til at løse problemerne. Jeg gør heller ikke krav på nogen ideal løsning – en sådan findes vel næppe i vores

komplerede tid – men jeg har en række principielle betænkeligheder, og det kan blive noget vanskeligt for os at støtte forslaget endelige udformning, medmindre der ændres nogle principper i det under udvalgsarbejdet.

Jeg mener, at loven gør forskel på borgerne, ikke mindst de første år, men også i sit princip, jeg mener, at den fremmer organisationsvældet, og jeg mener, at de 60–67-årige må føle sig utrygge. Jeg deler ikke hr. Melchior's opfattelse af, at man ikke kan bruge ordet diskrimination. Jeg mener, at alene den debat, der føres her og andre steder, kan være lidt chokerende for de ældre: de går ligefrem og får dårlig samvittighed over, at de optager pladsen for andre. Jeg mener under alle omstændigheder, det bliver lettere at skubbe dem ud mod deres vilje, dels efter pres fra arbejdsgiverne, dels – hvad der er menneskeligt værre – efter pres fra yngre kolleger. Der er en hel del psykologiske virkninger, som er uoverskuelige, og det kan få tragiske følger.

Det er ikke noget, jeg står og finder på uden videre, sagkundskaben har jo talt om det, og det har stået i Ugeskrift for Læger – jeg har godt nok ikke set det – men der var jo i TV i aftes en overlæge, der udtalte sig om disse ting, og han er under alle omstændigheder fagmand på dette område; det var de samme betænkeligheder, som jeg gav udtryk for i radioen i lørdags.

Nu siger man, at loven skal være selvfinansierende med $\frac{2}{3}$ til arbejdsgiverne og $\frac{1}{3}$ til lønmodtagerne. Det er jo et princip, man bruger meget hos vore EF-partnere. Vi har ikke tidligere her i landet haft den skik, at vi belaster arbejdsmarkedet med sociale opgaver i større stil i alt fald. Er det mon noget, man nu vil bruge mere af i fremtiden, således at vi også på dette punkt er ligestillet med vore EF-partnere? Hvis noget sådant skulle ske, er det lidt af en skæbnens ironi, at det netop er arbejdsministeren, der skal stå for det.

Vi kunne tænke os en førtidspension eller en deltids pension for alle borgere uanset organisationsforhold, men som et led i det sociale system, så der kunne gives nedslidte borgere mulighed for at spænde helt eller delvis fra før den egentlige pensionsalder. Det er vores principielle holdning til denne sag, og bliver den tilgodeset under udvalgsarbejdet, vil vi se nærmere på det.

[Schak Nielsen]

Vor skepsis går udelukkende på det principielle: man laver en lov, der passer ind i et politisk og økonomisk system, og så skal menneskene altså tilpasse sig, enten de vil eller ej. Havde det nu ikke været bedre, om man lavede love, der tilgodeså menneskets elementære behov og tilpassede det politiske og økonomiske system efter det?

Kurt Hansen (VS):

VS mener, at skal der indføres en efterlønsordning eller en førtidspensionsordning, må den hvile på et absolut frivillighedsprincip, og den økonomiske dækning må svare til arbejdsløshedsunderstøttelsen i hele efterlønsperioden. Det er nogle ufravigelige krav for os, og det er noget, der ikke er med i regeringens oplæg her.

Endvidere mener vi, det bør være arbejdsgiveren, der betaler hele efterlønsordningen, og ikke sådan som det er foreslået i forslaget.

VS' forslag om erhvervsudygtighedsydelse præciserer på en lang række punkter, hvordan vi mener efterløn, førtidspensionering, arbejdsløshedsunderstøttelse m.v. bør se ud, og jeg skal derfor blot henvise til det forslag i denne omgang.

Økonomisk er dette forslag jo lavet yderst raffineret: først får man, hvis man vel at mærke er i arbejde og ikke langtidsarbejdsløs, en rimelig økonomisk dækning. Senere i efterlønsperioden træffer lovforslaget altså forberedelser til, at man som pensionist skal eksistere på et utilstedeligt minimum. Hvad angår frivilligheden, er der kun elementer af samme i forslaget.

For lønarbejderne er der næsten ingen frivillighed, for de selvstændigt erhvervsdrivende er frivilligheden naturligvis noget større: de kan lukke biksen, når det passer dem, og de kan gå på efterlønsordning, de kan få den fulde efterlønsats udbetalt, samtidig med at de kan have arbejdsfrie indtægter fra salg af den biks, de nu har haft. Det har lønmodtagere naturligvis ingen mulighed for, og det er således en klar diskrimination i forslaget mellem de forskellige grupper.

Jeg vil ikke benægte, at der kan være folk på 60 år, som føler sig nedslidt, som er i arbejde, og som gerne vil på denne ordning, men jeg tror, det er et fåtal. Det er her, der kan være tale om et minimum af frivillighed.

Men hvordan ser frivilligheden ud over for de langtidsarbejdsløse? Hvilke andre muligheder har de mennesker, der har gået ledige i 3 år, og som lige er blevet 60 år, end at tage imod dette tilbud på 80 pct. af det, der svarer til arbejdsløshedsunderstøttelsen, medmindre de skal på bistandskontoret? Der er ingen andre muligheder. Det er tvang. Det er ufrivilligt. Det er over for de forkerte, man lægger tvangen og ufrivilligheden. Skal man lave sådanne foranstaltninger, bør de laves over for arbejdsgiverne.

Man ser også tydeligt, at regeringen ønsker at diskriminere de ældre på en anden måde. Dagpengeperioden for de ældre skal lige pludselig kun være på 2½ år, hvorimod dagpengeperioden for andre lønarbejdere er 3½ år, i hvert fald midlertidigt, og det tror jeg arbejdsministeren vil erkende den kommer til at være mange år fremover, for med de beskæftigelsesforslag, med de forslag, arbejdsministeren har lagt frem til at løse nogle af arbejdsløshedsproblemerne, er der ikke megen udsigt til, at man kan sætte den dagpengeperiode ned, medmindre man vil jage titusinder og atter titusinder på bistandskontoret eller på efterløn, eller hvorhen man nu fra arbejdsministerens side har tænkt sig at jage dem.

VS vil stille en række ændringsforslag, som går på de synspunkter, jeg har fremført her. Gennem disse ændringsforslag vil vi markere vores principielle opfattelse af tingene. Vi kan ikke gå ind for forslaget, som det ligger her. Vi mener, at det er et dårligt forslag. Vi mener, at det er et forslag, der tager sigte på at tilsløre arbejdsløsheden i stedet for at gøre noget reelt ved den.

Jeg kender godt arbejdsministerens frase om, at alle vi, der er imod de forslag, han kommer med, vi vil bare have, at folk skal gå på dagpenge. Det har arbejdsministeren sagt så tit. Arbejdsministeren ved, at det er gøgl og demagogi. VS er det parti i folketinget, som har fremlagt de mest vidtgående beskæftigelsesforslag overhovedet. Arbejdsministeren har ikke forholdt sig til dem. Det er nogle forslag, som kan sætte 100.000 i arbejde pr. år, samtidig med at det ikke koster staten én eneste øre, og uden at man skal til at bruge disse dødsyge erhvervstilskudsordninger, som arbejdsministerens parti er verdensmester i at pumpe i lommerne på arbejdsgiverne. Så den argumentation kan arbejdsmini-

[Kurt Hanson]

steren godt stå af, den holder ikke. Det er det rene demagogi. Det skal afdækkes. Den er uden hold i virkeligheden.

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg vil gerne til ordførerne, navnlig de positive ordførere, her ved førstebehandlingen af efterlønsforslaget sige tak for de indlæg, der har været. Må jeg benytte lejligheden til også at sige tak for de mange kritiske indlæg, for de mange negative indlæg, der har været, fordi de jo også siger noget om de pågældende politiske partiers holdning og interesse for at løse det vigtige problem, som efterlønsordningen tager sigte på at løse.

Må jeg til fru Inge Fischer Møller sige, at jeg ligesom hun er af den opfattelse, at de ændringer, der er gennemført i forslaget, betyder forbedringer af forslaget, betyder konkrete løsninger på problemer, der har været rejst under behandlingen, og at forslaget nu i den nuværende skikkelse er et afrundet hele, som vil betyde et virkeligt fremskridt. Jeg kan også give fru Inge Fischer Møller hundrede procent ret, når hun understreger den frivillige karakter, som ordningen har.

Må jeg til hr. Glistrup sige, at den romerske digter Horats jo priste mennesker, der i deres gerning og i deres tale kunne udvise mådehold, han talte om det gyldne mådehold. Meget kan man sige om hr. Glistrups indlæg her ved førstebehandlingen, men man kan ikke kalde det noget horatisk indlæg. Dette at vi nu giver ældre arbejdere og andre erhvervsaktive, der er medlemmer af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse, en mulighed for frivilligt at forlade arbejdsmarkedet på det tidspunkt, de selv ønsker at forlade arbejdsmarkedet, det bliver betegnet som blålyslivsløgnfatamorganaagtigt, livsfjernt, drønende asocialt og ord af samme skuffe. Det vil sikkert glæde de tusinder af nedslidte arbejdsmænd og nedslidte kvinder på det danske arbejdsmarked at høre, at den håndsækning, der nu gives dem, er blålyslivsløgnfatamorganabetonet og drønende asocialt.

Hvad har hr. Glistrup at sætte i stedet for efterlønsforslaget andet end disse nedvurdende udtryk om forslaget og om de mennesker, det omhandler. Jeg skal vende tilbage til den stakkels hr. Thomsen på lageret, der var fuld nytårsaften, som hr. Glistrup omtalte så nedladende tidligere. Hvad har frem-

skridtspartiet at sætte i stedet? Ja, fremskridtspartiet har alene den nulløsning for de pågældende, som karakteriserer partiet også på andre områder.

Må jeg om de konkrete indvendinger, hr. Glistrup fremførte, sige, at de savner ethvert grundlag. Det gælder påstanden om, at et forøget arbejdsgiverbidrag til arbejdsløshedskasserne, svarende til 3 promille af arbejdsgivernes lønsom, skulle udløse allerede det første år – sådan forstod jeg hr. Glistrup – en beskæftigelsesmæssig negativvirkning, der ville føre til en forøgelse af arbejdsløsheden på mellem 20.000 og 30.000. Hr. Glistrup ved, vi regner med, at ca. 20.000 færre mennesker vil være arbejdsløse allerede det første år, hvor ordningen virker. Hr. Glistrup siger, at der bliver langt flere arbejdsløse som følge af ordningen, og det vil sige, at hr. Glistrup må skønne, at den negative virkning vil ligge mellem 20.000 og 30.000 arbejdsløse som følge af en så beskeden forøgelse af arbejdsgivernes bidrag til arbejdsløshedsforsikringsordningen. Der er intet sagligt holdepunkt for disse påstande.

Må jeg så endelig om hr. Glistrups tale om gamle Thomsen på lageret sige, at jeg mindes ikke i min tid i folketinget at have hørt en så overlegen, en så nedvurdende, en så deprimerende beskrivelse af ældre lønmodtagere, ældre arbejdere i danske virksomheder, end den overlegne og nedvurdende beskrivelse, som hr. Glistrup gav af gamle Thomsen på lageret, som nu skulle opfatte efterlønnen som en trussel mod hans eksistens, sådan at han ville blive smidt ud fra sit arbejde. Tror man virkelig, at den indsats, som ældre arbejdere og funktionærer udfører i det danske samfund, er fuldstændig ligegyldig, at den ikke også indebærer noget positivt for virksomhederne? Tror man virkelig, at det blot er bart er af sociale grunde, at virksomhederne beskæftiger de ældre? Jeg tror det ikke.

Jeg må sige, at hr. Glistrup med sit indlæg i dag om efterlønsforslaget, som vi betragter som et kæmpe fremskridt for arbejdende mennesker i dette samfund, har bekræftet, den grundlæggende negative og nedvurdende holdning, man har til mennesker, der må gå på arbejde hver dag.

Må jeg om de mange indlæg, der har været fra ordførernes side, om, at dette, at vi nu gennemfører en efterlønsordning, som en

[Arbejdsministeren]

enig lønmodtagerbevægelse i Danmark har krævet gennemført, vil betyde, at man presser de ældre lønmodtagere ud af arbejdsmarkedet, sige: har man hørt tilsvarende, når det gælder førtidspensionsordninger for tjenestemænd, fede pensionsordninger for advokater og andre selvstændige? Har disse fremskridt, som man har kunnet gennemføre i kraft af en overlegen økonomisk baggrund, har disse ordninger været udlagt som et pres på de pågældende for at få dem fjernet fra arbejdsmarkedet? Er det ikke fantastisk, at når vi nu skaber lighed, sådan at en almindelig ufaglært og faglært arbejder får de samme muligheder, som advokater, selvstændige, højtlønnede tjenestemænd og funktionærer altid har haft, så taler man om, at det i virkeligheden er ensbetydende med, at vi vil presse de pågældende ud af arbejdsmarkedet?

Må jeg også til hr. Glistrup sige, at det forekommer fantastisk, at hr. Glistrup foretrækker en finansiering via indkomstskatten og forbrugsbeskatningen, fremfor at den produktion, der har skabt problemerne i forbindelse med nedslidningen, kommer til at bære sin del af byrden. Det er dog kun nettoudgifterne, det drejer sig om.

Jeg vil gerne til hr. Holm sige, at vi er villige til at se på administrationen af ordningen, også sådan, at de mennesker, der uforvarende kommer til at overskride 200 timers grænsen, ikke automatisk bliver kastet ud af efterlønsordningen. Men jeg må samtidig selvfølgelig understrege, at vi må tilrettelægge en så effektiv kontrol, at der ikke kan ske misbrug af ordningen.

Må jeg også til fru Grethe Fenger Møller sige, at der jo var en verden til forskel mellem fru Grethe Fenger Møllers indlæg her i dag, som var gennemsyret af negative holdninger med hensyn til at hjælpe de ældre på arbejdsmarkedet, og så den tale, som hr. Ninn-Hansen på det konservative folkepartis vegne holdt ved dette forslags første behandling i april. Nu er alle døre lukket. Nu er der ingen mulighed for, at de konservative vil hjælpe de ældre ved at støtte forslaget om efterløn.

Jeg har allerede sagt flere gange, men jeg vil gerne gentage det: dette forslags hensigt og effekt vil ikke være at presse de ældre ud af arbejdsmarkedet, men gøre det til en frivillig sag for de ældre selv at kunne fastsætte det tidspunkt, de vil forlade arbejdsmarkedet

på. I dag, hvor alternativet er den førtidige folkepension, har de jo ikke noget frit valg med hensyn til at forlade arbejdsmarkedet, når de selv ønsker det.

Man siger om de konservative partier i Europa, og måske også om det konservative folkeparti, at der er en stadig modsætning mellem på den ene side interessen for funktionærernes og andre lønmodtagergruppers interesser, og på den anden side interessen for arbejdsgivernes interesser. Man ved, at funktionærerne har været positive over for efterlønsforslaget, og jeg tror også, det var baggrunden for hr. Ninn-Hansens positive holdning i foråret. Man ved også, at arbejdsgiverne har været negativt indstillet. Nu ser det ud til, at Dansk Arbejdsgiverforening har vundet kampen inden for det konservative folkeparti, og det kan man jo kun beklage, da det sker på bekostning af de lønmodtagerinteresser, som bl. a. funktionærerne repræsenterer.

Jeg vil gerne til hr. Melchior sige, at vi har været glade for den imødekommende holdning, som centrum-demokraterne har indtaget under hele behandlingen, selv om jeg synes, at nogle af hr. Melchiors punkter gik lovlig vidt. I en nærmere drøftelse vil vi selvfølgelig ikke afvise at diskutere enkeltpunkter, man måtte rejse. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige hr. Melchior tak for det arbejde, han har gjort for at få denne efterlønsordning op at stå.

Jeg vil også sige tak til hr. Ole Henriksen, for at han dog trods alt stadig har en vis positiv holdning til en forbedring af lønmodtagernes vilkår her i samfundet, selv om jeg må beklage, at han foretrækker en ordning, administreret af bistandkontorerne fremfor en, administreret af de faglige organisationer, og at han forestiller sig en social ordning i stedet for en arbejdsmarkedspolitisk ordning, som jo bl. a. lønmodtagerorganisationerne har været inde på.

Hr. Jørgen Jensens indlæg bekræftede til fulde den skepsis, mange af os længe har haft over for det, man kalder det andet flertal i folketinget. Skulle man gøre hr. Jørgen Jensens indlæg og det indlæg, der kom fra retsforbundets ordfører og fra venstresocialisternes ordfører, op, så er der intet andet flertal, der vil hjælpe lønmodtagerne i dette land med at få sig en efterlønsordning.

[Arbejdsministeren]

Ved førstebehandlingen i april havde vi en diskussion om, hvorvidt kommunisterne i virkeligheden ikke også ville bekæmpe dette forslag, som man har bekæmpet alle andre fremskridt, der er sket i det sidste par år. Hr. Jørgen Jensen afviste denne påstand, men indlægget i dag vidnede jo om, at vi ikke kan regne med kommunisternes støtte. Det højeste, vi kan håbe på, er, at kommunisterne, som så ofte før, når det gælder arbejdsmarkedspolitikken, vil undlade at stemme, når der skal tages stilling til spørgsmålet om, hvorvidt der skal være en efterlønsordning på det danske arbejdsmarked.

Jeg skal endelig til både hr. Jørgen Jensen og hr. Kurt Hansen sige, at det ikke er rigtigt, at de langtidsledige, som er fyldt 60 år, og som har mulighed for at komme på en efterlønsordning, er tvunget til at gå på en efterlønsordning, da der intet alternativ er for dem. Det er en urigtig påstand. Det er en forkert påstand. Jeg har allerede ved førstebehandlingen og under behandlingen af jobtilbudsordningen for de langtidsledige understreget, at der er en forudset indbygget overkapacitet i ordningen, sådan at alle ældre langtidsledige over 60 år, der selv ønsker at komme med på jobtilbudsplanen, får mulighed for at komme med på den, så der er ingen diskrimination over for de ældre her.

Må jeg også til hr. Jørgen Jensen sige, at det er jo et enstemmigt krav fra repræsentantskabsmødet i Landsorganisationen, at denne efterlønsordning nu gennemføres, et enstemmigt ønske, også fra de kommunistiske tillidsmænd, som var til stede ved det pågældende repræsentantskabsmøde. Det kan overraske, at man herinde i folketinget er kommet så meget på afstand af de synspunkter, der gør sig gældende ude på arbejdspladserne, at man har kunnet lægge en så negativ holdning frem, som det er sket her i dag.

Hr. Bolvig har jeg kun positive bemærkninger til. Jeg tror, vi er hundrede procent enige om det, der nu lægges op, og jeg vil også gerne vurdere de spørgsmål, vi ikke nåede at færdigbehandle, siden.

Til retsforbundet: der var kønne ord, men ingen positive realiteter for de mennesker, som efterlønsordningen tager sigte på at hjælpe. Hr. Schak Nielsens indlæg bekræfter til fulde, at alternativet til dette efterlønsforslag er ingenting. Der er ikke ét eneste parti i

folketinget, der har fremlagt et realistisk forslag til, hvordan man kan hjælpe de ældre og nedslidte på arbejdsmarkedet.

Jeg tror, jeg har kommenteret hr. Kurt Hansens indlæg.

Jeg skal kun slutte med igen at takke for de indlæg, ikke fra det yderste venstre og ikke fra hr. Glistrups yderste højre, men for de positive indlæg, der har været fra ordførerne her, og håbe, at den positive og velvillige indstilling over for forslaget, der er kommet til udtryk, må give sig udslag i et sagligt, men også hurtigt udvalgsarbejde. Af hensyn til de mennesker, som ordningen omfatter, er det vigtigt, at vi får ryddet tvivlen af vejen og skrider til en politisk beslutning så hurtigt som muligt.

Formanden:

Vi går så til anden omgang for ordførerne.

Glistrup (FP):

Hr. Jørgen Jensen drog, fuldstændig med føje, en nøje parallel fra dette forslag til invalidepensionslovgivningen. Forholdet er jo det, at de mennesker, der nu kommer ind under de lovparagraffer, som arbejdsministeren her vil have gennemført, lever ude i det samme samfund som de mennesker, der er omfattet af invalidepensionslovgivningen, og også de mennesker, der er omfattet af enkepensionslovgivningen, og de mennesker, der er omfattet af førtidspensionsreglerne, som er gennemført i tilknytning til folkepensionslovgivningen.

Men nu vil man altså med det foreliggende forslag have, at disse 4 grupper af mennesker skal behandles vidt forskelligt beløbsmæssigt med hensyn til, hvad der udbetales til dem, efter om de er i den ene paragraf eller i den anden paragraf. Det er unægtelig gode kår, man fra regeringens side byder advokater, men bestemt ikke dem i den sociale del af befolkningen, som fortjener at få gode kår.

Men sådan er altså denne regering, bare noget paragraftrækkeri. Og at man så simpelt hen lader pensionsatserne falde på den måde, som man gør her, så man skal gå ned i efterløn eller førtidspension, hvad man nu kalder det, år for år efter de regler, arbejdsministeren giver, er bestemt heller ikke noget, som fungerer godt ude i samfundet.

[Glistrup]

Når hr. Jørgen Jensen så i en bisætning går hen og hævder, at fremskridtspartiet skulle være gået til angreb mod de mennesker, der er stærkt nedslidte, og som fortjener hjælp fra samfundet, ligger hr. Jørgen Jensen altså under for de medieløgne, som så mange andre gør her i landet. Fremskridtspartiet har været og er de mest positive over for, at nedslidte mennesker får den bedst mulige hjælp og støtte fra samfundet. Det har vi altid været, og det vil vi altid være. Hr. Jørgen Jensens bemærkninger i den henseende var aldeles forfejlede.

Men arbejdsministeren, ak ja, arbejdsministeren forstod mig heller ikke. Han var af den opfattelse, at jeg troede, at 3 promille arbejdsgiverbidrag ville give 20.000–30.000 flere arbejdsløse. Så vidt jeg forstod arbejdsministerens ræsonnement, gik han ud fra, at den lovgivning, han nu vil gennemføre, kommer til at koste et beløb af størrelsesordenen 1,4 mia kr. for statskassen, og hvis statskassen skal betale 1,4 mia kr. ind, skal der med skatteopkrævning og andet omsvøb faktisk lægges ud på produktionen et beløb måske i størrelsesordenen 1,5 mia kr., som skal opkræves af produktionen, hvad enten de så er inkluderet i de 3 promilles forhøjelse af arbejdsgiverbidraget, eller er inkluderet i indkomstskatter el. lign. Dansk produktionskonkurrenceevne vil altså blive forringet med disse 1,5 mia kr. Derfor er situationen ikke den, at vi kan klare os med under 20.000–30.000 ekstra arbejdsløse, hvis forslaget virkelig får det omfang, arbejdsministeren antog.

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg må sige, at arbejdsministeren heller ikke forstår mig. Jeg mener, at arbejdsministeren gør sig skyldig i en fejltagelse, når han siger, at den konservative holdning er genensyret af negativitet. Det er ikke tilfældet. Vi har ved tidligere behandlinger af tilsvarende lovforslag givet udtryk for, at vi anerkender, at der er et problem på dette område, og ministeren ved også udmærket, at det, vi fra konservativ side ønsker, er en smidig ordning. Vi gav udtryk for under de forhandlinger, vi havde i sommerens løb, at der var visse problemer, vi gerne ville have løst.

Hvis arbejdsministeren ønsker at få et bredt flertal bag sit efterlønsforslag, bliver

det spændende at se, hvordan han vil modtage de ændringsforslag, som vi agter at stille ved anden behandling.

Til sidst vil jeg godt sige til ministeren, at det er nu ikke særlig funktionærjendtligt at sige, at man går ind for nedsat arbejdstid. Der er mange funktionærer, mange lønmodtagere, som gerne vil have en ordning med nedsat arbejdstid, og derfor kan man ikke opfatte vores holdning som værende funktionærjendtlig, tværtimod.

Jørgen Jensen (DKP):

Først spørgsmålet om det andet flertal, som ministeren var inde på. Nu kan der både være sociale og asociale løsninger – man kan bare erindre sig lovgivningen for arbejdsmarkedet. Dér har socialdemokratiet for at få venstre med i en række tilfælde taget de dårligste løsninger, der var mulighed for at gennemføre herinde. Jeg skal bare nævne spørgsmålet om dem, der var ved at falde for 26 ugers reglen, hvor man ville have en dato, som passede venstre. Derved ofrede man adskillige hundrede, som faldt for 26 ugers reglen.

Det er klart, at vi har ikke sagt, at vi er modstandere af en efterlønsordning. Vi har sagt, at vi er modstandere af en forkert efterlønsordning, én, som indeholder nogle forkerte principper, som ikke sikrer frivilligheden, og det gør denne ikke, uanset hvor stærkt ministeren siger det. Bl. a. ministeren har selv gentagne gange, også her i dag, talt om, at der vil blive 20.000 færre arbejdsløse. Ja men hvad ligger der egentlig i det? Der ligger i dette, at man skal ophøre med at arbejde, når man er 60 år for at give plads for andre. Presset er der, og presset vil blive forstærket.

Det andet, vi har nævnt, er den passivitet, man presser mennesker ud i. Der kunne siges meget om det, men tiden er jo kort. Jeg vil dog godt spørge: når man taler om, at folk har lov til at have ikke-lønnet erhvervsarbejde, hvad betyder det så egentlig? Den begrænsning må fjernes. Og når man taler om førtidspensionsordning for tjenestemænd – ja, så er der da en himmelråbende forskel på det og så det forslag, der ligger her. Det er da rigtigt, at vi har visse arbejdsområder, hvor det må erkendes, at mennesker af hensyn til sikkerheden og andre forhold må pen-

[Jørgen Jensen]

sioneres før. Vi kan bare tage flybesætninger, de bliver pensioneret betydelig tidligere, men det betyder da ikke, at de økonomisk får de begrænsninger, som der her er tale om. Det betyder heller ikke, at de skal være passive. De kan tage alt det arbejde, de vil, ved siden af. Men det her betyder i virkeligheden, at man ikke har lov til at være træner for unge mennesker på sportsområdet. Det betyder i virkeligheden, at man ikke har lov til at være politisk aktiv. Det betyder i virkeligheden, at man dømmes mennesker til passivitet.

Vi har nævnt disse negative ting, og vi må kræve en sikring af, at det virkelig er frivilligt, at folk ikke skal være passive. Og så er der det økonomiske. Ministeren siger, at den produktion, der har gjort det nødvendigt at førtidspensionere, skal betale. Ja men hvem er det egentlig, der skal betale? Det er arbejderne. Det princip, der ligger heri, betyder jo, at det er en kendsgerning, at ydelserne til kasserne stiger til 675 kr. om året. Ja men hvis man går videre med det princip, at man får færre arbejdsløse, fordi det er nogle andre, der betaler understøttelsen, kan man sige, at de her er i en efterperiode, men der er også nogle, der er i en førperiode. Der er den store ungdomsarbejdsløshed. Hvis man skal følge det samme princip, kan vi jo sige, at deres understøttelse skal betales af de organisationer, de senere vil blive placeret i. Og så er det da rigtigt, at kan man fjerne 20.000 i den ene ende og 75.000 i den anden ende, så får man arbejdsløshedstallet ned, og så får man også en ændring af udgifterne på finansloven. Men det vil være forkert, og derfor vil jeg gentage: det, vi har sagt, er: efterlønsordning, ja vel, men den skal ikke være asocial, den skal ikke have de negative virkninger, jeg har nævnt. Vi vil forsøge gennem ændringsforslag at få et bedre forslag ud af det end det, der ligger her.

Bolvig (RV):

Den dag, vi her i folketinget, forhåbentlig inden for længe, vedtager forslaget om efterløn, bliver en stor dag, og da mener jeg, at vi kan forlade denne bygning med god samvittighed efter at have gjort et arbejde, som hjælper mange mennesker, og jeg er sikker på, at ordningen vil blive modtaget med stor tilfredshed.

Jeg vil gerne takke ministeren for tilsagnet om fortsat at ville undersøge og overveje muligheden for deltidsarbejde og deltids efterløn.

Men der var én ting, jeg ikke fik svar på fra ministerens side, og jeg vil gerne have svaret af hensyn til den politiske historie, selv om det måske er forkert af mig at tage illusionerne fra mange fortvivlede partifæller til ministeren, som i det mindste klynger sig til den omstændighed, at én ting fik ministerens parti ud af det nye regeringssamarbejde, og det var efterlønnen. Men af hensyn til den politiske historie bad jeg ministeren om herfra at give en personlig vurdering af, om der var et klart flertal, i hvert tilfælde op til den 8. august i år, for gennemførelsen af efterløn uden hensyn til venstre.

Schak Nielsen (DR):

Arbejdsministeren havde en lille hilsen til mig også. Det var kønne ord. Ja, det var da kønne ord, men jeg har ikke rigtig noget at have dem i.

Jeg ville ønske, at jeg havde den veltalenhed, som arbejdsministeren har. Det må også være dejligt at være så glad for sine egne forslag, at der faktisk ikke er andet, der duer.

Det er sådan, at jeg virkelig har de betænkeligheder, som jeg gav udtryk for, og jeg ønsker faktisk i stedet en almindelig ordening under det sociale system. Jeg mener, at noget sådant ville være udmærket for de mennesker, der skal nyde godt af det, og det behøvede ikke at være ringere end det, ministeren kommer med, bestemt ikke.

Kurt Hansen (VS):

Fleere ordførere har i anden runde sagt: arbejdsministeren forstår mig ikke. Arbejdsministeren har forstået én ting – ikke noget, der er sagt af nogen af ordførerne, det har han muligvis, men det er en detalje – : at citere statsministeren. Det yderste venstre og det yderste højre er de argumentationer, som arbejdsministeren kan lægge på bordet over for de kritiske røster, som han ikke bryder sig om. Det er reel demagogi uden indhold. Det er et forsøg på at tilsløre tingenes reelle tilstand.

Arbejdsministeren nævnte endvidere noget om det andet flertal. Jeg vil godt præcisere, hvad vi har sagt om det andet flertal. Vi har sagt, at det kan bruges i enkeltstående situa-

[Kurt Hansen]

tioner, hvis socialdemokratiet på enkelte områder er indstillet på at opfylde nogle af de valgløfter, som de har givet befolkningen, når der har været valg. Det kan det bruges til, hvis socialdemokratiet vil. Men det vil socialdemokratiet ikke. Socialdemokratiet er gået ind i et snævert formaliseret samarbejde med venstre om at opfylde en fælles målsætning, der hedder behård økonomisk politik, behård indkomstpoltik, ingen vaklen i geledderne på arbejdsmarkedet, så griber vi ind, nulløsninger, minusoverenskomster og lønsækning m.v. Det er det, arbejdsministeren står for. Vi har sagt, at vi vil godt være med til at lave en efterlønsordning, hvis den hviler på frivillighedsprincippet, og hvis der er fuld dækning i hele efterlønsperioden. Så lad være med at komme og sige, at VS ikke vil være med til at lave en sådan ordning. Vi vil gerne være med til at lave den, men under helt andre betingelser.

Så vil jeg godt spørge arbejdsministeren: hvorfor skulle der direkte i loven om de langtidsarbejdsløse – den, der siger, at man skal binde 20 kr. i halen på hver langtidsarbejdsløs pr. time, for at han kan få lov til at gå på arbejde, 20 kr., som arbejdsgiveren skal have – stå, at de over 60-årige ikke har ret til at få et job under denne ordning, når arbejdsministeren nu kommer og påstår, at det har de faktisk. Jeg rejste det i arbejdsmarkedsudvalget dengang, men blev affejet med den begrundelse, at det ikke var særlig realistisk osv. Hvorfor har man lavet denne deling mellem dem under 60 år og dem over 60 år, hvis det ingen reel betydning har?

Og så kan arbejdsministeren altså ikke snakke sig uden om den diskrimination, der ligger i dagpengeperiodens længde, uanset om han snakker fra nu af og til juleaften.

Arbejdsministeren (Auken):

Hr. Kurt Hansen var utilfreds med, at jeg havde sagt her i debatten, at de negative kræfter fandtes på det yderste venstre og det yderste højre overdrev, og sagde, at det var jo bare en gentagelse af det, statsministeren plejer at sige. Men jeg sagde det jo ikke som en løs polemisk bemærkning. Jeg sagde det i en fuldstændig fair opsummering af, hvad der er blevet sagt fra hr. Glistrups partis side, og hvad der er sagt bl.a. fra det kommunistiske partis side og her til sidst også fra ven-

stresocialisternes side. Der er ikke noget håb om, at man kan få gennemført lønmodtagerorganisationernes ønske om en efterlønsordning med støtte fra hr. Glistrups side eller fra det yderste venstres side eller fra de nye venner, venstrefløjens har fået i retsforbundet. Der er kun en negativ indstilling alle disse steder, og jeg tror, at når vi kommer til den endelige afstemning om dette forslag her i folketinget – og vi er mange, der med hr. Bolvig vil være stolte, hvis det lykkes at skabe flertal i folketinget for en gennemførelse af efterlønsforslaget – vil vi konstatere, at disse partier på det yderste højre og det yderste venstre overdrev enten vil stemme imod eller tappert, som det er kommunisternes vaner, stikke halen mellem benene og meddele, at man undlader at tage stilling til spørgsmålet: ja eller nej til en efterlønsordning. Det kan være, jeg tager fejl, det er jo profetkunst, vi her diskuterer, men jeg tror alligevel, det vil vise sig, desværre, at være en realistisk bedømmelse.

Må jeg så til hr. Glistrup sige, at der er jo ikke tale om, at statens udgifter stiger i det omfang, som hr. Glistrup påstår. Der er lavet en betænkning om efterløn. Den er gentaget i forslaget, og vi vil gerne tilstille også fremskridtspartiets ordfører materialet i denne sag. Det fremgår ganske tydeligt – hr. Glistrup er også velkommen til at låne mit eksemplar – af side 31 i betænkningen, at nettoudgifterne for staten ved ordningen ikke er 1,4 mia kr. om året, men 345 mill. kr. det første år, 540 mill. kr. det andet og 600 mill. kr. det tredje, og derfor er der ingen basis for de oplysninger, som hr. Glistrup her kommer med. Det er rigtigt, at bruttoudgifterne er større, men ikke nettoudgifterne, fordi dette, at vi reducerer arbejdsløshedsstallet så kraftigt, som vi gør, giver besparelser på arbejdsløshedsdagpenge, sociale udgifter osv. Det er klart, at det ikke kan belaste virksomhedernes konkurrenceevne og alt det andet, som hr. Glistrup var inde på.

Så vil jeg over for hr. Jørgen Jensen understrege, at vi ikke ønsker at passivisere efterlønsmodtagerne. Der bliver mulighed for at arbejde et antal timer svarende til 5 uger ved siden af uden modregning. Samtidig vil vi både for efterlønsmodtagere og for arbejdsløse liberalisere de nuværende regler, sådan at man eksempelvis kan udføre normalt politisk arbejde eller deltage i et frivil-

[Arbejdsministeren]

ligt foreningsarbejde, også inden for idrætsorganisationer. Der vil altså ikke være tale om den passivisering, som hr. Jørgen Jensen var inde på.

Så siger hr. Jørgen Jensen: er det ikke fantastisk, at lønmodtagerne selv skal være med til at betale til sådan en ordning? Hvor langt kan vi ikke komme ud, hvis man via sit kontingent skal være med til at løse beskæftigelsesproblemerne i det danske samfund? Dette forslags gennemføre lse vil indebære en forhøjelse af kontingenterne på 3 kr. 50 øre om ugen – 3 kr. 50 øre om ugen. Det er ikke noget stort krav til solidariteten ude omkring, men alligevel mener hr. Jørgen Jensen ikke, at det er et krav, som man vil honorere.

Jeg har været på adskillige faglige kongresser, hvor taler efter taler har sagt: vi er parate til at betale det bidrag, der her skal betales, for at vore ældre og nedslidte kolleger, når de selv ønsker det, kan få en rimelig mulighed for at forlade arbejdsmarkedet.

Hr. Jørgen Jensen undså sig heller ikke i anden omgang for at sige, at dette var en asocial ordning. En asocial ordning! Prøv lige at tænke på, hvor meget man efterhånden har devalueret det danske sprog her i folketinget, når en ansvarlig leder i et politisk parti om en efterlønsordning med de perspektiver, der ligger i dette forslag, kan bruge adjektivet »asocial«.

Hr. Bolvig vil have mig til at skrive politisk historie med hensyn til efterlønsforslagets forhistorie. Jeg er enig med hr. Bolvig i, at der ikke med den yderste venstre eller den yderste højre fløj, men af socialdemokratiet – måske endda også socialistisk folkeparti, i hvert fald på ulige datoer – og de moderate borgerlige partier var mulighed for at få gennemført efterlønsforlaget. Det var i hvert fald mit indtryk, at forhandlingerne skred godt frem. Men det var selvfølgelig med tilfredshed, jeg kunne notere, at grundlaget for den nye regering indeholdt et klart tilsagn om, at efterlønsforlaget skulle gennemføres på den af os forudsete måde.

Så vil jeg til hr. Schak Nielsen sige, at jeg har aldrig hævdet, at alle andre tanker end vore om en efterlønsordning ikke duede. Jeg har sagt, 1) at jeg ikke har hørt dem endnu, 2) at der i hvert fald ikke er blevet fremført et realistisk alternativ. Hr. Schak Nielsen pegede vist heller ikke på noget realistisk alternativ i sidste omgang. Jeg tror, at jeg

stort set har svaret hr. Kurt Hansen og skal blot sige, at hr. Kurt Hansen siger noget forkert om vores jobtilbudsordning. De over 60-årige har ret, også efter den vedtagne lov, til at komme med i jobtilbudsordningen. Der er alene tale om den forskel, at kommunerne ikke har pligt til at opsøge de pågældende og give dem et tilbud. Men hvis de selv henvender sig i deres arbejdsløshedskasse, hvad der ville være naturligt, hvad enten de vælger at gå på genoptræning, eller de vælger at gå på efterløn, skal de have oplysninger om, at de har ret hertil.

Til hr. Jørgen Jensen vil jeg da også sige om dem, som allerede er faldet for 26 ugers reglen, at hr. Jørgen Jensen ved udmærket godt, at de har det samme krav på at komme med i genoptræningsordningen, så heller ikke på dette grundlag er der basis for nogen hetz.

Må jeg endelig sige, at jeg tror, hr. Schak Nielsen sagde noget meget rammende, da han før sagde, at den debat, der har været ført i forbindelse med efterlønsforlaget, har virket chokerende på mange af de ældre i vores samfund, men ikke på den måde, som hr. Schak Nielsen formulerede det. Jeg tror, det har virket uhyggeligt på mange ældre arbejdere, funktionærer og selvstændige i dette samfund at høre, at når de nu endelig får de samme muligheder, som højtloønnede og privilegerede grupper i dette samfund altid har haft, skal det være noget negativt, så skal det være udtryk for, at man vil smide dem ud af arbejdsmarkedet. Jeg tror, man vil få meget svært ved at finde ældre lønmodtagere og andre erhvervsaktive i vores samfund, som ikke hilser dette, at vi nu gennemfører en efterlønsordning, velkommen, og jeg tror, at vi i fællesskab fra politisk side kunne yde et positivt bidrag til debatten i Danmark, hvis vi undlod denne mistænkeliggørelse af virksomhederne og af de ældre i forbindelse med efterlønsordningen og koncentrerede os om de positive perspektiver, der ligger i forslaget.

Formanden:

Vi skulle jo egentlig ikke have en tredje omgang, men der kommer en række korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

[Glistrup]

Glistrup (FP):

Socialdemokrater i stimevis har devalueret det danske sprog på det groveste ved at anvende masser af talerstolstid og tryksværite på de aldeles indholdstomme floskler »det yderste højre« og »det yderste venstre«. Arbejdsministeren gav nu en interessant ny nuanacetilføjelse til dette floskelmageri, idet han sagde: ja men der er forskel på, når det er statsministeren, der bruger udtrykket, og når det er arbejdsministeren, der bruger udtrykket, for når det er arbejdsministeren, er der ikke tale om nogle løse, polemiske ytringer, når det er arbejdsministeren, der bruger udtrykket, er der tale om saglige grunde. Og så henviste han til de beregningsforskelle, der er mellem arbejdsministeren og fremskridtspartiet med hensyn til, hvad dette forslag koster. I stedet for at stå og beskyldte hinanden for ikke at have læst alle de mange forskellige bilag, skulle vi så ikke hellere være enige om, at tallet 1,4 mia kr., som jeg nævnte, står fast.

Der er den forskel, at arbejdsministeren under henvisning til side 31 i betænkningen vil foretage et fradrag i de 1,4 mia kr., nemlig for mindre arbejdsløshedsunderstøttelse. Men arbejdsløshedsunderstøttelse forudsætter, at vi har arbejdsløse, og vi har ikke arbejdsløse i dette land 3 måneder efter, at det næststørste parti har overtaget det fallitbo, som det største parti har gjort dette land til. Det har vi kun, så længe vi har socialdemokrater, og den forudsætning nægter jeg at regne med. Arbejdsløsheden skal væk, og derfor er 1,4 mia kr. det rigtige tal.

Formanden:

De korte bemærkninger skal vedrøre lovforslaget, der er til behandling.

(Kort bemærkning).

Jørgen Jensen (DKP):

Der er ikke håb om at få gennemført det, fagbevægelsen ønsker, med kommunisterne, sagde ministeren. Men det, vi ønskede fra fagbevægelsen, da jeg var med til at formulere det, var for det første, at der skulle være fuld ydelse i perioden frem til 67 år, for det andet, at der skulle være mulighed for at gå ud og ind af ordningen, ligesom der må være tale om et frivillighedsprincip.

Så må jeg sige om udtrykket asocialt, at det er asocialt, hvis man tager en lille gruppe og lader den bære byrden af en arbejdsløshed, som den ikke selv har været med til at skabe. Og det er det, der sker her. For hvis det er rigtigt, hvad ministeren sagde, at man ikke havde ønsket i loven om langtidsledige at ramme dem over 60 år, så blev der stillet ændringsforslag, bl.a. af kommunisterne, om at forhøje 60 års grænsen, fordi, som vi sagde, det hænger sammen med efterlønsforslaget. En af grundene til, at vi er mere skarpe i dag i kritikken af dette forslag, er, at man intet har gjort for at sikre frivillighedsprincippet. Ministeren kan sige nok så mange gange, at der er frivillighed i det, men det menneske, som er 60 år her den 1. januar, og som har opbrugt sin understøttelse, har ikke noget valg i virkeligheden.

Det er rigtigt, som ministeren selv indrømmede, at kommuner og amter ikke har pligt til at anvise disse mennesker arbejde. Jeg vil godt spørge: skal ministerens udlægning her fortolkes på den måde, at mennesker, som er 60 år, og som har opbrugt deres understøttelse, ikke kan falde for 26 ugers reglen, hvis de stiller sig til rådighed for arbejdsmarkedet fortsat? Det vil jeg godt have gjort helt klart her.

Så vil jeg godt sige om det med passivitet, at passive er noget, man kan sætte på et papir, at de skal være. Ministeren siger nu, at man vil sikre, at de får lov til de aktiviteter, der blev nævnt her, men det står ikke i lovforslaget. Der står det modsatte. Jeg mener, at en af de ting, der også må med, er at sikre, at der ikke er den grænse. Det vil måske være rimeligt, at man siger, at de ikke må have arbejde ved siden af. Jeg synes dog, at de skal have lov til det, navnlig når man sammenligner med funktionærer og andre grupper, som har en pensionsordning. Hvis man endelig ville sætte en grænse, kunne det være for lønindtægten, men at man ikke skulle have lov til at arbejde måske et helt år, og så gå ind i ordningen igen, er forkert, og det er bl.a. det, der ordningen asocial.

(Kort bemærkning).

Kurt Hansen (VS):

Ud over at arbejdsministeren faktisk beskyldte statsministeren for at komme med løse, polemiske bemærkninger, var han næ-

[Kurt Hansen]

sten ved at ophøje sig selv til profet. Han talte i hvert fald om profetmageri m.v.

Jeg vil godt lige vende tilbage til det med sammenhængen mellem denne lovgivning og den lovgivning, der blev gennemført i forbindelse med de langtidsarbejdsløse. Jeg har set i pressen, at man i arbejdsministeriet opererer med tallet 11.000. Så mange skal have mulighed for at komme ind på denne jobtilbudsordningsplan, eller hvad sådan en nu hedder.

I det tal har man ikke medregnet ca. 4.000 langtidsarbejdsløse over 60 år. De er simpelt hen ikke medregnet. Derudover er der forsvundet 10.000, siden første gang vi fik oplysninger om, hvor mange langtidsarbejdsløse der stod over for at falde for 26 ugers reglen i løbet af 1978. Da var tallet nemlig 24.600, og så ofrede man 1.500. Der er altså faktisk forsvundet 10.000.

Jeg vil godt bede arbejdsministeren svare på nu, om der ikke er en principiel forskel på den ret, som de, der er under 60 år, har til at komme ind og få et job under jobtilbudsordningen, og så det, der står om dem, der er over 60 år. Der står nemlig »kan«, hvis jeg ikke husker meget galt. Der er en helt klar sondring dér. Hvis arbejdsministeren ønsker at ligestille de to kategorier, kan det kun gøres administrativt, fordi som lovgivningen læses, er der ikke mulighed for den ligestilling, som arbejdsministeren påstår der er.

(Kort bemærkning).

Schak Nielsen (DR):

Jeg vil da gerne erkende, at det må være påstand mod påstand. Men mon arbejdsministeren egentlig kommer ud på arbejdspladserne rundt omkring. Det at omgås organisationsformænd og lignende ved festlige lejligheder er nu en anden ting. Der er vitterlig en frygt for at blive skubbet ud, der er et psykisk pres, og derfor min skepsis.

Arbejdsministeren (Auken):

Der er selvfølgelig ingen forskel på statsministerens og min vurdering af den politiske situation med hensyn til det bidrag, som det yderste højre og det yderste venstre kan yde. Det, jeg prøvede at understrege, var, at statsministeren under forløbet af denne debat om efterlønsforslaget i dag har fået yderlige-

re dokumentation for sin vurdering, en vurdering, som jeg deler.

Jeg vil gerne til hr. Jørgen Jensen sige, at han prøvede én gang til at dreje dette spørgsmål om de over 60-åriges rettigheder i forhold til jobtilbudsplanen. Det, jeg har sagt, ikke ved denne lejlighed alene, men også da vi fremsatte forslaget om langtidsledige i folketingsalen, i bemærkningerne, under debatten, under udvalgsarbejdet, sågar, tror jeg, også senere under behandlingen i folketinget, er, at den, der er over 60 år, og som har opbrugt sin understøttelse, eller som står foran at have opbrugt sin understøttelse, har kommunerne, hvis han eller hun henvender sig i sin arbejdsløshedskasse med ønske om at komme ind under jobtilbudsplanen, de samme forpligtelser over for, som de har over for dem under 60 år. Det har vi argumenteret ganske klart for, men vi har hverken villet give kommunisterne eller Dansk Arbejdsgiverforening ret i, at der skulle iværksættes obligatorisk jobtræning for alle op til det fyldte 67. år. Jeg synes, det ville virke meningsløst, hvis der skulle etableres en obligatorisk jobtræning og genoptræning af et menneske på 65 år, og det har været baggrunden.

Så vil jeg gerne sige til hr. Kurt Hansen, at det har ikke været helt nemt for skiftende arbejdsministre på det statistiske grundlag, vi har haft, at give de præcise tal for, hvor mange der stod foran at falde for 26 ugers reglen. Men i forbindelse med jobtilbudsplanen mener vi at have fået et bedre talmæssigt grundlag, og allerede fra begyndelsen af det kommende år vil vi simpelt hen få en langt, langt bedre statistik, en moderne statistik, på arbejdsmarkedet, sådan at vi kan besvare spørgsmålene.

Jeg vil gerne understrege én ting i forhold til hr. Kurt Hansen, og det er, at disse skøn på 11.000-12.000 er skøn over, hvor mange jobtilbud vi mener der skal skaffes frem, men det er ikke en ramme for, hvor mange vi rent faktisk vil skaffe. Viser det sig, at der er behov for 13.000 eller 14.000 i stedet for 11.000, så bliver der skaffet 13.000 eller 14.000, og viser det sig behov for mindre end 11.000, bliver der selvfølgelig skaffet det mindre. Dette er en ret for den enkelte, som affødes af, at samfundet har påtaget sig en pligt til at hjælpe, ligesom vi også gør i forbindelse med efterlønsforslaget.

[Formanden]

Formanden:

Ja, vi skulle vel til at slutte, men hr. Glistrup har ordet for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Det er rart, når en sådan debat i hvert tilfælde kan slutte med en vis enighed mellem de to største partier her i tinget, og derfor takker jeg for arbejdsministerens sidste bemærkninger om, at der ingen forskel er på statsministerens og arbejdsministerens udtalelser om det yderste højre og det yderste venstre. Jeg forstår efter de udtalelser, som arbejdsministeren fremkom med, at det med de løse, polemiske bemærkninger også gælder, når arbejdsministeren taler om det yderste højre og venstre. Deri er jeg helt enig med arbejdsministeren.

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg synes, vi har fået så megen dokumentation gennem samtlige hr. Glistrups indlæg her i dag, – og også fra indlæg fra kommunist og V-Seres side – af min påstand om, at man ikke fra arbejderbevægelsens side kan stole på det yderste højre og det yderste venstre, at det klart er markeret, at der ikke er tale om en løs påstand hverken fra statsministerens eller fra min side.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra medlem af folketinget *Christophersen*, der har orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 21. oktober 1978 atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Tove Nielsens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Medlem af folketinget *Jørgen Junior* har meddelt mig, at han ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov fra og med den 24. oktober 1978, jfr. valglovens § 84, stk. 3, 2. pkt., samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Medlem af folketinget *Brøndlund Nielsen* har meddelt mig, at han på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov fra og med den 24. oktober 1978 samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet:

Tillægsbetænkning overforslag til lov om udskrivningsprocenten og personfradragene for kalenderåret 1979 og om ændring af forskellige skattelove. (Regulering af beløbsgrænser). (Lovforslag nr. L 7).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udv. om offentlige arbejder (17/10 78):

Udtræder: Tyroll

Nyt medlem: Kurt Hansen

Udv. ang. vidensk. forskning (17/10 78):

Udtræder: Rosleff

Nyt medlem: Maisted

Socialudvalget (17/10 78):

Udtræder: Rosleff

Ny stedf.: Knud Lind

Kulturudvalget (17/10 78):

Udtræder: Rosleff

Ny stedf.: Knud Lind

Uddannelsesudvalget (17/10 78):

[Formanden]

Udtræder: Rosleff
Nyt medlem: Halvgaard

Udenrigsudvalget (18/10 78):

Udtræder: Kirsten Madsen
Nyt medlem: Jørgen Junior

Socialudvalget (18/10 78):

Udtræder: Kirsten Madsen
Nyt medlem: Jørgen Junior

Kulturudvalget (18/10 78):

Udtræder: Kirsten Madsen
Ny stedf.: Svend Andersen (Rosk. a.)

Kommunaludvalget (18/10 78):

Udtræder: Kirsten Jacobsen
Nyt medlem: H. C. Hansen

**Valg af 1 medlem og 1 stedfortræder til løn-
ningsrådet.****Formanden:**

Fra finansministeren har jeg modtaget op-

lysning om, at medlem af folketinget Svend Erik Hovmand har ønsket at udtræde som medlem af lønningsrådet.

Som nyt medlem af lønningsrådet har vedkommende valggruppe udpeget den midlertidige stedfortræder for Svend Erik Hovmand, Jes Schmidt, og som ny stedfortræder er herefter udpeget Svend Erik Hovmand.

De pågældende er herefter valgt.

Meddelelser fra formanden:**Formanden:**

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 19. oktober, kl. 10.00.

Angående dagsordenen henviste formanden til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 17.35
